

ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

***„Bizony mondom nektek,
amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek,
velem tettétek!”
(Mt 25,40)***

Jogszabályok jegyzéke

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

<http://www.komany.hu>

Törvények

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139880.226437

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és érvényben lévő módosításai

Egyházi Törvénykönyv

II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény [MK 2012/172. (XII. 18.)]

Magyarország 2013. évi központi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCVI. törvény [MK 2012/170. (XII. 15.)]

A gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai 1997. évi XXXI. törvény

A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházról 1990. évi IV. törvény

A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény [MK 2012/164. (2012. XII.7.)]

Az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXV. törvény [MK 2012/180. (XII. 27.)]

1. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=143164.222254

Rendeletek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=157536.233760

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól szóló 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154051.227802

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154155.227713

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról 30/2012.(IX. 28.) EMMI- rendelet

<http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154929.229241

A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=156837.232755

A pedagógiai szakszolgálatokról (jelenleg még) 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=130152.230921

3/2012. (VI.8.) EMMI - rendelet a 2012/2013. tanév rendjéről

Az 1/1998. (VII. 24.) OM rendelethez 7. számú melléklet a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelethez Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről és módosításai

Kormányhatározat

Az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról 1357/ 2011. (X.28.)

Továbbá a fenntartói és a helyi (önkormányzati) rendeletek

Az intézmény neve: II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda

Székhelye: 6237 Kecel, Szabadság tér 17.

OM azonosító: 201551

Fenntartó: Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye

Működési engedély száma: 586/2012.

Működési engedély dátuma: 2012. 07. 24.

Óvodák telephelye:

6238 Imrehegy, Kossuth u. 17

6236 Tázlár, Kecskeméti u. 5.

1. BEVEZETÉS

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot

Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,

Ha terved egy életre szól – embert nevelj!”

(Kínai bölcs mondás)

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

A gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevésbé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló munkája során ez a kincs a szülő számára fokozatosan föltáruul.

Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét.

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjúkorig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyre érzékenyek.

Az óvodai nevelés az Óvodai nevelés országos alapprogramjával harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

1.1. A katolikus közoktatási intézmények küldetése

„Menjétek tehát, tegyétek tanítványommá minden népet, ... Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig.” (Mt 28,19-20b)

A katolikus intézmény küldetése a társadalom felé

Az Egyház Krisztustól kapott parancsa a misszionálás. Az emberek Isten felé vezetése, üdvösségre segítése alapvető magatartása, lelkiisége kell, hogy legyen a Krisztust követő embernek (Mt 5,11–16). Bár az Egyház 2000 éves, ezt a feladatot minden embernél újra kell kezdenie.

Az Egyház küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis kinyilvánítsa mindenki előtt az üdvösség örömhírét. Jézus Krisztus evangéliumában egészen kifejezetten megvan az az igény, hogy belegyökerezzenek a hívek lelkébe és életébe. Éppen ez a célja a katolikus óvodai, iskolai nevelésnek is.

A katolikus közoktatás tudatosan arra kötelezi el magát, hogy az egész ember kifejlesztésén munkálkodjék, hiszen Krisztusban a tökéletes emberben, minden emberi érték teljesen kibontakozik, és egymásba fonódik. Ez adja a katolikus intézmények legsajátosabb katolikus jellegét, és ebben gyökerezik az a kötelessége, hogy tisztelje az emberi értékeket, érvényre juttatva azt az autonómiát, amely megilleti őket, s közben betöltve saját küldetését, amely minden ember szolgálatára kötelezi.¹

A misszionálás egyik eszköze a katolikus óvoda, melyben a nevelés, a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése és a tanulás megalapozása folyik.

Korunk nélkülözi a stabil értékrendet. Az egyházi óvoda a krisztusi tanítás fényében felismerve az ember alapvető küldetését, az egészséges személyiség és a hit alapjait egyszerre kívánja megvetni. (Az ember számára megfelelő erkölcsi nevelés szükséges, amelyre azután ráépülhet a hit.)

A családokkal való kapcsolattartás folyamán a katolikus óvoda remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására. Éppen ezért a katolikus intézmény nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda katolikus szellemiségét. Más felekezetről érkező családoknál tiszteletben tartja saját vallási szokásaikat.

¹ Katolikus Iskolák Magyarországon, 7,8,14.

A katolikus intézmény küldetése a pedagógus felé

Az Egyházban a katolikus óvoda szerepe egyre nagyobb. „A nevelés eszközei közül a krisztushívőknek különösen nagyra kell értékelnük az iskolákat (óvodákat), amelyek kiemelkedő segítséget nyújtanak a szülőknek nevelési feladatuk teljesítésében.”²

„A katolikus iskolában az oktatásnak és a nevelésnek meg kell felelnie a katolikus tanítás elveinek; az oktatóknak pedig ki kell tűnniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel.”³

Mint minden nevelési és oktatási intézmény, a katolikus óvoda is pedagógusfüggő. Céljait csak akkor érheti el, ha az óvodapedagógusokat, a nevelőmunkát segítő dolgozókat, az egész alkalmazotti közösséget is áthatja a katolikus küldetéstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik.

Hangsúlyozni kell, hogy intézményeink nem csupán keresztény intézmények, hanem azon belül katolikus lelkeséggel és szellemiséggel rendelkeznek. Van, kell, hogy legyen katolikus pedagógia is!

A katolikus óvoda messzire sugárzó otthona a benne megvalósuló keresztény életnek, amelyet minél több család számára szeretnénk vonzóvá tenni. Meggyőződésünk, hogy a gyermek Isten ránk bízott ajándéka, szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevésbé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló és pasztorációs munkája kell talán, hogy ezt a kincset a szülők számára fokozatosan feltárja.

A katolikus intézmény küldetése a gyermek felé

A Teremtő öröktől fogva ismer minden embert. Szellemi, lelki, testi értékeket helyezett el a gyermekben, amelyeket a neveléssel kell felszínre hozniuk azoknak, akik a gyermekért felelősek. A szülőnek és a pedagógusnak a mennyei Atya gyermekkel kapcsolatos szándékát kell kifürkésznie és a megvalósulásában segíteni.

A katolikus óvoda éppen olyan gyermekintézmény, mint az állami fenntartásúak, azonban szemléletében, életrendjében arra törekszik, hogy növendékeiben megalapozza a krisztusi értékrendet, s azon belül a katolikus életformát. Mindennapos „lelki beszélgetéseink” alkalmával a gyermekekben alakítjuk a hit elfogadásának képességét. Ebbe építünk be „erkölcsi beszélgetéseket” is, melyeken örökérvényű igazságokat dolgozunk fel a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően. (szeretet, segítség, igazmondás, egymásra figyelés, bocsánatkérés, vigasztalás...)

² Egyházi Törvénykönyv (C.I.C. 796.1. kánon)

³ Egyházi Törvénykönyv (C.I.C.803.2. kánon)

Az egészségesen fejlődő gyermek a katolikus óvodában eléri az óvodáskor végére az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Minden pedagógus figyel a tehetségre utaló jelekre, és képességeinek megfelelően foglalkoztatja az ilyen gyermekeket. A felzárkóztatásra is nagy hangsúlyt fektet.

Küldetésünk, hogy az óvodából kikerülő gyermekek a mennyei Atya szeretetét érző és élvező, a társak és a világ felé nyitott, kreatív, testileg-lelkileg egészséges emberré váljanak.

1.2. Az Egyház nevelésre irányuló alapelvei

Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá. De fölhasználja azokat az eszközöket is, amelyek különböző korokban és különféle kultúrákban alkalmaztak arra, hogy természetfölötti céljához közelebb segítsék, és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház azért hozza létre iskoláit, intézményeit, mert egészen különleges eszközt lát bennük a teljes ember kifformálására (C.I.C. 794-795. kánon).

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai közül különösen a *Gravissimum Educationis Momentum* kezdetű leszögezi a katolikus nevelés jelentőségét, amikor ezt írja: „Az egyháznak is feladata a nevelés, sajátos okból: először is azért, mert el kell ismernie, hogy nevelésre képes közösség. Legfőképpen pedig azért, mert kötelessége hirdetni az üdvösség útját minden embernek. A hívők számára át kell adni Krisztus életét és állandó szorgoskodással segíteni kell őket, hogy ennek az életnek teljességére eljussanak.”⁴

A katolikus óvoda, iskola része az Egyház üdvözítő küldetésének, különösen a hitre való nevelés területén. Az Egyház a katolikus óvoda, iskola által, mely föl kínálja korunk embereinek a maga nevelési elgondolását, sajátos módon részt vállal a kulturális párbeszédben, s ezzel elősegíti a valóságos fejlődést, amely az ember személyiségének teljes kibontakozásához vezet.

Amikor a katolikus nevelésről szólnunk – Jézus által adott küldetésről van szó –, szükséges megfontolni:

- a Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartását, az apostoli küldetést;
- az Egyházi Törvénykönyv rendelkezéseit;
- a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat.

⁴ II. Vatikáni Zsinat „*Gravissimum Educationis Momentum*” (G.E.3.)

1.3. A katolikus óvoda pedagógiai programjának elkészítésekor figyelembe vettük:

- az Óvodai nevelés országos alapprogramját;
- az Egyházi Törvénykönyv ide vonatkozó részeit;
- a katolikus egyházi dokumentumok nevelésre vonatkozó részeit;
- a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését végzi.

1.4. Az óvoda helyi nevelési alapelveinek, értékeinek, célkitűzéseinek megfogalmazása

- **Katolikus óvoda nevelési alapelvei**

„Engedjétek hozzám a gyermekeket!” (Lk 18,16b) – mondta Jézus az öt hallgató embereknek. A gyerekek nevelése örök életre szóló feladat a család számára. Fontos, hogy lehetőségük legyen olyan intézménybe járni gyermeküket, amely elképzelésük szerint segíti őket a nevelésben.

Óvodáinkban felvállaljuk, hogy megalapozzuk a katolikus hitet, és a vallásos élet felé irányítjuk őket.

Alapelv továbbá:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. A gyermekek nevelése elképzelhetetlen a szeretet, az adás vágya és az empátia nélkül.
- Képviseld a legjobbat bátran, de a mód, ahogy képviseled, szelíd legyen! - Ezt tartjuk a legfontosabbnak nevelő-oktató munkánk során.
- A nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez és a keresztény értékrendhez kell igazodniuk, a gyermekek jogai és kötelességei figyelembe vételével.
- A katolikus/keresztény pedagógiában megvalósítható innovációs törekvéseket támogatjuk.
- Nevelőmunkánk során és a családokat támogató programokkal segítjük a nemi szerepek, az identitás kialakítását.
- A nevelés biztosítja az óvodás gyermek számára a szabad játékot, e tevékenységen keresztül lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvoda és iskola közötti átmenet sikeressége érdekében fejlesztjük a beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonásokat.

- Figyelünk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek önazonosságának megőrzésére.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erőnyeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezet segítse.
- A sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárás fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg: terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága befolyásolja; a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.
- Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik; a nevelés hatására a sérülés arányában a kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó képességnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek; ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének specialitása, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kiscsoportos, vagy egyéni formában. Ennek érdekében sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása szükséges, és indokolt lehet speciális segédeszközök használata.
- A különleges gondozási igényekből adódó feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.

- **Katolikus óvoda nevelési értékei**

Fontosnak tartjuk, hogy a vallásosan nevelkedett fiatal családok, illetve a felnőttként hívővé lett emberek szeretnék, ha gyermekeik is ilyen szellemben nevelődnének, intézményünkben lehetőséget találjanak.

Legalább annyira fontosnak tartjuk azoknak a gyerekeknek a nevelését is, amely családok útkeresők, illetve szimpatizálnak óvodáinkban folyó nevelő-oktató munkával.

Hisszük és valljuk, hogy a családokkal való kapcsolattartásunkkal egyre több embert segíthetünk az igaz értékek fölismerése megtalálása felé.

Éppen ezért nyitottak vagyunk mindazon családok számára, akik elfogadják óvodáink katolikus szellemiségét. Más felekezetből érkező növendékeinknél tiszteletben tartjuk saját vallási szokásaikat.

- **Óvodai nevelésünk célja:**

A gyermekek nevelése a bennük lévő lehetőségek, értékek folyamatos kibontakoztatása, hogy olyanná váljanak, amilyenné Isten öröktől fogva elképzelte őket.

A gondviselő mennyei Atyától tanult szeretettel, személyes bánásmóddal figyelünk a ránk bízott gyermekekre. Szeretnénk nekik továbbadni azokat az értékeket, amelyek meghatározzák, és boldoggá teszik a mi életünket.

2. KATOLIKUS GYERMEKKÉP, KATOLIKUS ÓVODAKÉP

2.1. Katolikus gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

- Keresztény szemlélet hassa át az óvodai nevelés pedagógiai alapelveit.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, az egész személyiséget fejleszti:
 - a megfelelő személyi és tárgyi környezettel,
 - a vallási neveléssel, keresztény értékek hordozásával, megismertetésével,
 - az egészséges életmód alakításával,
 - az érzelmi neveléssel,
 - az erkölcsi neveléssel,
 - a közösségi neveléssel,
 - az anyanyelvi neveléssel,
 - az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő, tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel,
 - a testi és lelki szükségletek kielégítésével.

2.2. Katolikus óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

A katolikus óvoda a katolikus köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, amely kiegészítője a családi nevelésnek a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció, melynek megvalósulása során a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak, módszereknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével hozzájárul az emberi értékek közvetítéséhez.

- Az intézmény történeti áttekintése

Imrehegy

Imrehegy 800 fő lakosú kis település Bács-Kiskun Megye középső részén. A természeti adottságok csak a mezőgazdasági tevékenységnek kedveztek a 80-as, 90-es évek végéig. Az utóbbi években azonban a munkanélküliség ezen a gazdasági területen is eluralkodott. Az itt lakóknak a virágzó kertészetek, szőlészetek biztos megélhetést biztosítottak, ám az elmúlt évek fokozatos hanyatlásának következtében sok család elveszítette a megélhetési lehetőségét, és a munkahelyét. A nagyrészt külterületen (tanyákon) élő családok egyre nehezebben tudják biztosítani gyermekeiknek az óvodába járáshoz a megfelelő körülményeket. Sok gyermeknek az óvoda nyújtja az első élményt a szocializációval kapcsolatban is. Komoly feladat hárul az óvoda munkatársaira. Óvodánk 2012 augusztus 31-től a Kecskemét Kalocsai Egyházmegye fenntartásában a Római Katolikus Egyház kötelékébe tartozik.

Óvodánk férőhelyét tekintve 40 fő befogadására alkalmas, jelenleg 32 gyermek látogatja intézményünket, akik imrehegyi és keceli lakosok. A gyermekek hátrányainak leküzdésében nagy szükség van az összehangolt munkára a társintézményekkel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez a személyi és tárgyi feltételek biztosítottak és a dolgozók attitűdje is megfelelő, ezért tudjuk fogadni és megfelelően ellátni a problémás gyermekeket.

Tázlár

A tázlári óvoda a Duna-Tisza közén fekvő Tázlár községben működik. Környékünkön a fenyő- és akácerdők, szőlő és gyümölcsfa ültetvények fogják meg a futóhomokot.

A lakosság száma 1700-1800 fő között mozog. A település lakossága főként mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozik. Egyéb munkahely hiányában több fiatal elmegy a településről vagy ingázik a munkahelye miatt. A községben egy óvoda van, amely 2012. augusztus 31-től van a Római Katolikus Egyház fenntartásába. Az óvodából a település katolikus iskolája várja és fogadja a gyerekeket.

Óvodánk 65 férőhelyes, két részben osztott csoporttal működik. A családok szociális háttere, a község közlekedési feltételei miatt szükségessé vált a sajátos nevelési igényű gyermekek prevenciójának, és fejlesztésének helyben történő megoldása. Nevelő közösségünk felvállalta az integrációt.

- Óvodaarculat (óvoda védőszentje)

Imrehegy

Óvodánk védőszentje SZENT IMRE herceg. Szent Imre alakja példaképpül szolgálhat a legkisebbek számára is. A jóra törekvő, atya intelmeit követő ifjú példája ma is időtálló ebben az öntörvényű, egocentrikus világban. November 5-e kiemelt ünnep intézményünkben. Ezen a napon az iskolával közös programot szervezünk, s a legkisebbtől a legnagyobbig, egy szívvel és lélekkel mondunk hálát, Szent Imre közbenjárásáért. Óvodai nevelésünkben alapelv, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi. Keresztény alapokon nyugvó nevelésünk lehetővé teszi és segíti, a gyermeki személyiség fejlődését. Megismeri önmagát, ráébred arra, hogy társaihoz alkalmazkodni kell, s eközben sokszor önmaga is változik. A keresztény nevelés során képessé válnak a gyerekek a hit befogadására, megváltozik viszonyuk saját magukhoz, kapcsolódásuk a másik emberhez, kapcsolódásuk a természeti és tárgyi környezethez. A gyermek egyéni képességeinek kibontakozását tudatos, tervszerű és következetes munkával igyekszünk elérni. Mindezt frontális, mikro csoportos, vagy egyéni formában végezzük. A rászoruló gyermekeket fejlesztő pedagógusunk és szakképzett pedagógusaink külön foglalkozásokon fejlesztik. Óvodánkban nagy gondot fordítunk a gyermekek gondozására. Testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. A gondozási feladatok teljesítése belsőleges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez. Az önkiszolgáló feladatokat az idő előre haladásával egyre önállóbban, egyedül végzik a gyermekek, s ez alakítja énképüket, segíti előrehaladásukat. A felnőtt megismerteti és gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhat. Testápolás, öltözés, étkezés, önkiszolgálás közben természetes módon fejlődik és fejleszhető a gyermek.

Minden tevékenységet fokozott szóbeli megerősítés kísér, ezért elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg.

Táblár

- A katolikus óvodai nevelésben megjelenítendő értékek:
 - a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítása,
 - a gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom légköre,
 - a nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések,
 - a keresztény pedagógia megjelenítése a gyermek személyiségének alakításában,
 - a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása,
 - a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységek biztosítása, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játéokra,
 - a játékon és tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek, emberi értékek közvetítése,
 - a nemzetiséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése.

3. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- a hitre nevelés erősítése,
- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1. A hitre nevelés erősítése

- A katolikus embereszmény, Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása;
- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben;

- a keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családba;
- a keresztény hitélet megtapasztalása az óvodai élet során;
- a Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése;
- a katolikus vallási élet eszközei: Egyház, egyházi év, liturgia, szentek tisztelete;
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség, stb.).

3.2. Az egészséges életmód alakítása

A kereszténység nagyra értékeli az emberi testet. A katolikus nevelés az egész embert szolgálja, „egész”-ségre irányul. Egész életet csak úgy élhetünk, ha testünket a szellemi és erkölcsi értékek szolgálatába állítjuk. Az emberek egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Óvodáskorban az egészség szomatikus, pszichikus, és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés és pihenés megszervezésével, az ezekhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezeken alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot gyermekeink számára.

Az egészségnevelés területén fontosnak tartjuk a prevenciót. Ennek érdekében a gyermekek életkorának megfelelő optimális életritmus kialakítására törekszünk. Így az óvodai napirendben rugalmas időkeretet biztosítunk, amelyben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek. Ezek segítik a gyermekeket eligazodni az időben, szabályozzák tevékenységeiket, ritmust adnak napjuknak és mindezek kihatnak életfolyamataikra is. A mindenkori napirendet a csoportnaplók tartalmazzák.

Szeretnénk elültetni gyermekeinkben az egészséges életmód csíráit. Olyan igényt megalapozni bennük, melyek később befolyásolják életmódjuk kialakítását. (A teremtett világra való rácsodálkozás, köszönet, hála, a természet szeretete és védelme.) Élmények biztosításával a kirándulás, a mozgás iránti igény felébresztésére törekszünk.

Az egészséges életmód alakításának feltételei:

Tárgyi:

- Az udvar, az épületek felszereltségének lehetőség szerinti folyamatos bővítésével, korszerűsítésével szükséges biztosítani a hatékony munka feltételeit.
- Fontos a megfelelő hőmérsékletű víz biztosítása.

- Régi elavult bútorok cseréjére, felújítására a helyi adottságoktól függően kerülhet sor.
- Az óvodákban a tálalókonyhák HACCP előírásnak megfelelően működnek.

Személyi feltételek:

- Az óvoda személyzetének mindenkor be kell töltenie a „modell” szerepét a nevelés hatékonysága érdekében.

Módszertani alapelvek

- Az egészséges életmód alakításában mindenképp előtérbe kell helyezni a gyermek életkori és egyéni sajátosságaira kell építeni.
- Tudatosan és tervszerűen bővítjük a gyermekek szokásait, szabályrendszerét fokozatossággal, következetességgel, folyamatossággal.
- A derűs légkör megteremtésével pozitív személyi kapcsolatok kialakításával, közösen átélt élményekkel formáljuk a gyermekek aktivitását.
- Figyelembe vesszük a gyermekek alapvető jogait, és szükségleteit, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.
- az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása; eszközeinek megismertetése;
- a szülők tájékoztatása az egészséges életmódról (táplálkozás, tisztálkodás...), otthoni gyakorlásáról

Feladatok:

- Egészséges táplálkozás szokásrendszerét szükséges kialakítani, s ezt a családokkal meg lehet ismertetni.
- Az óvodák sokszínű egészségóvó, egészségmegőrző tevékenységeket végeznek (Dohányzás prevenció, Gyümölcs-, és zöldség napok)
- A helyi adottságok figyelembe vételével a tagóvodák felvállalhatják a különböző ételallergiás gyerekek segítségét a konyha segítségével.
- Biztosítjuk a folyamatos, ill. napirendben meghatározott időben történő étkezést.
- A napirend rugalmasságával az egyéni szükségletekre odafigyelünk.
- Egyéni fejlettségnek megfelelően türelemmel, tapintattal, önállóságra nevelünk.

Egészségvédelem, edzés területén fontos:

- A gyermek testi épségének védelme, és a baleset megelőzés érdekében az óvoda felszereléseit szabványnak megfelelővé kell tenni.

- Mindenkor biztosítuk a gyermeklétszámnak megfelelő felnőtt felügyeletet az udvaron és a csoportszobákban egyaránt.
- Levegőhöz, naphoz, vízhez szoktatást időjárásnak megfelelően, körültekintően biztosítuk.
- Szabad mozgás, az udvari játékok sokszínűsége biztosítja a testi képességek, mozgásdifferenciálás fejlesztését.

Mozgásigény kielégítése:

- Napirenden kívül, külön szervezett kirándulások, séták, túrák, sport rendezvények szolgálják a mozgásigény bővítését.

Kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése:

Személyes kompetenciák:

- Testi-lelki szükségletek felismertetése, kielégítése a rugalmas napirend és a biztonságos környezet kialakításával a baleset- megelőzés szabályainak ismeretével
- Az önállóság fejlesztése a testápolási, étkezési és öltözködési szokások megismertetésével, gyakorlásával és beépülésével, az egyéni érési ütem és az egyéni szükségletek figyelembevételével
- A testséma fejlesztése az önismeret, az edzés, mozgás, levegőzés és gondozási feladatok által, a pozitív én- kép alakításával

Szociális kompetenciák:

- Az együttműködés, az egymástól való tanulás és az egymás segítségének megalapozása, fejlesztése a szokásokhoz kapcsolódó viselkedési normák megismerése, elsajátítása által
- Az egymással szembeni tolerancia megalapozása, fejlesztése az önkiszolgáló tevékenységek gyakorlása során.

Kognitív kompetenciák:

- Percepció fejlesztése a tér -, és vizuális érzékelés fejlesztésével a tevékenységek során
- Belső motiváció kialakítása, erősítése a tapasztalatszerzéssel, az önismeret alakításával és a pozitív megerősítés által a mindennapi gondozási tevékenységekben
- Gondolkodás fejlesztése a szabálytudat, feladattudat, feladattartás fejlesztésével

Speciális kompetenciák:

- A harmonikus életvitel megalapozása az önmaga és környezete iránti igényesség felkeltésével, folyamatos pozitív megerősítés által- tehetséggondozás
- A harmonikus és differenciált mozgás fejlesztése, a nagymozgások és a finommotorika koordinálása által, a szabadgyökerű követelményválasztás lehetőségének biztosításával

NYELVI-KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK:

- Általános és relációs szókincs gazdagítása
- Szóbeli instrukció alapján történő feladatvégzés gyakorlása az egyéni sajátosságok és fejlettségi szint figyelembe vételével
- Különböző kifejezőmódok gyakorlása a kapcsolódó tevékenységekben
- Udvariassági formák gyakorlása a kérés- elfogadás megfogalmazása által
- Beszédfegyelem fejlődése a tevékenységek során
- Metakommunikációs jelzéseket felismerése, megértése

PEDAGÓGUS ATTITÚD:

- Személyes példamutatás, elfogadás, mintaadás
- Önállóság és pozitív viszonyulás támogatása – pozitív megerősítéssel, dicsérettel, differenciálással, a segítségkérés kiváráásával, rávezetéssel, magyarázattal, szemléltetés bemutatással

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése.
- A kapcsolatépítés lehetőségének kiemelt feladata gondozás közben (összehangolt, sürgetésmentes munka, kommunikáció, érzelem kinyilvánítás, stb.).

KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK:

- ✚ A gyermekek meglévő készségeire, képességeire és szokásaira alapozva az egyéni szükségletek és egyéni ritmus figyelembe vételével történő fejlesztés

Kimenet

- ☺ Az egészségmegőrzés-, és védelem alapvető szokásait ismeri, szükségleteit képes szabályozni
- ☺ Az eszközöket rendeltetésszerűen, önállóan használja
- ☺ Ügyel saját és környezetének esztétikájára

3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Az óvodai élet megkezdésével, új környezetbe kerülnek a gyermekek, számukra eddig ismeretlen közösségi életbe kell beilleszkednie. Ez még az érzelmileg stabil gyermeknek is nehézséget okoz.

Az óvodákba a gyermekek különböző szociokulturális alappal és háttérrel érkeznek, mely a gyermekek érzelmi állapotát nagymértékben befolyásolja.

Az érzelmi nevelés feladata:

- A teremtő Isten gondoskodásának megélése.
- A szokásrendszer kialakításával segítjük a gyermekek társas kapcsolatainak, erkölcsi tulajdonságainak alakítását.
- *A gyermeki önérvényesítő törekvés mellett kapjon teret a gyermeki önkifejezés*
- *Hagyományaink ápolása, jeles napok feldolgozása, a szülőföldhöz való kötődést segítő pedagógusi attitűd mélyítése.*
- *Egyházi, világi ünnepek megélése.*
- Közösén végzett tevékenységgel erősítjük a közös munkát, közös együttlétet, a figyelmességet, a felelősségérzetet, a toleranciát, az önzetlenséget, a segítséget.
- Nyugodt óvodai légkörben segítjük elő a társakkal való viselkedési szokásokat és a nyelvi kifejezőképességüket.
- A mesén keresztül erősítjük az anyanyelvi beszédet, a belső kép megteremtését.
- Viselkedési nehézségekkel, zavarokkal küzdő gyermekek fejlesztése.

- A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségeinek oldása (a fiú is sírhat, a lány is lehet határozott).
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

Kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése:

Személyes kompetenciák:

Az érzelmi intelligencia megalapozása, fejlesztése, az önmagához való pozitív viszonyulás kialakulásával az önbizalom, önfegyelem és önértékelés megalapozása érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkörben:

- Az érzelmek szabad átélésének biztosításával (nem kell mindent megmagyarázni)
- Szabad véleménynyilvánítás lehetőségének biztosításával
- Lelkiismeret furdalás nélküli „nemet mondás” lehetőségével
- Az öröm és őszinteség szabad megnyilvánulásának biztosításával
- Saját erősségek, gyengeségek megismerésével, elfogadásával
- Humorérzék fejlesztésével
- Közösségi életre felkészítéssel

Mindezt udvarias, tapintatos, szeretetteljes és bizalmas légkörben.

Szociális kompetenciák:

Szociális képességek fejlesztésével a szocializáció segítése:

- Egymás megismerésével, egymás és a másság elfogadásával, a szabad társválasztással, kapcsolatteremtés, empátia, és a kooperáció fejlesztése
- Normákhoz, szabályokhoz, szokásokhoz való pozitív viszonyulás kialakításával a közösségbe való beilleszkedés fejlesztése
- Az önként vállalt és kötelező jellegű tevékenységek során a kezdeményezőkézség, szervezőkézség, együttműködő-, alkalmazkodó képesség, valamint a segítségkérés és nyújtás, tolerancia képességének fejlesztése
- A késleltetés, lemondás, kivárás képességének erősítése
- Felnőttekhez, a közösséghez és a tágabb környezethez való pozitív viszonyulás, kötődés alakítása

- Érzelmek, helyzetek, konfliktusok kezelésének képességfejlesztése különböző stratégiák megismertetésével, beépülésével
- A csoportkohézió fejlesztése élmények, távlatok, ünnepek átélésével
- A csoportszerveződés alakítása a szerepelsajátítás segítségével, az önértékelés és konformizmus helyes arányára törekvéssel

Kognitív kompetenciák:

Az intellektuális és erkölcsi érzelmek megalapozása, fejlesztése, megerősítése:

- A spontán érdeklődés, kíváncsiság, egymástól való tanulás erősítése, fejlesztése, a tudásvágy és problémamegoldás kialakításának segítése a tapasztalatok, élmények és cselekedtetések által
- Az öröm, a siker, a kudarc átélése a szeretet és harag megnyilvánulási lehetőségének biztosítása a csoportnorma keretei között
- Igazságérzet alakítása: legyen képes küzdeni a saját igazáért és elfogadni a másikat
- Kötelességtudat fejlesztése: a vállalt és kötelező feladatok teljesítésével
- Felelősségérzet fejlesztése: az igazmondással és őszinteséggel
- Nemzeti identitástudat fejlesztése: az „én-kép”, a szűkebb és tágabb természeti-, társadalmi-, kulturális környezet megismerésével, tiszteletével

Speciális kompetenciák:

- Az egyéni szociális képességek kibontakoztatásának lehetősége egyéni feladatadással, tehetséggondozással
- Természeti környezetben: növények, állatok védelme, gondozása, ápolása
- Társadalmi környezetben: épületek, tárgyak, hagyományok megismerésével, ápolásával
- Közvetlen környezetünkben: a csoportszobánk, óvodánk díszítése, megóvása
- Az önmagukkal, társakkal és felnőttekkel való viselkedésben: önmagunk erősségeinek, gyengeségeinek ismerete, az egymás iránti tisztelet, udvariasság, segítőkészség, tolerancia megnyilvánulása.

Nyelvi kommunikációs kompetenciák:

Érzelmek kifejezésének nyelvi-, kommunikációs megnyilvánulási formáinak gyakorlása, fejlesztése, példaadás alapján.

- Szinonimák, szófajok, új fogalmak megismerése, alkalmazása, beépülése a szókincsbe

- Különböző mondatfajták alkalmazása
- Ítéletalkotás és mondataalkotás gyakorlásával kifejezőkészség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések szóbeli megfogalmazása
- Érzelmek kifejezésének nyelvi és metakommunikációs megnyilvánulási formáinak fejlesztése és gyakorlása példaadással
- A „nemet mondás” és az őszinteség nyelvi formáinak kialakítása, gyakorlása mintakövetéssel
- A véleménynyilvánítás, vita, egymás meghallgatásával a beszédfigyelem,
- beszédkészség és az egymástól való tanulás fejlesztése

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok:

Biztonságot nyújtó légkörben olyan megoldási módok közvetítése, amelyek segítségével képes mérlegelni, hogy az őt ért ingerekre, érzelmi hatásokra hogyan reagáljon a csoportnormák betartása mellett, önértékelésének megőrzésével.

- ✚ Az egyén szintjén a bizalom és elfogadás által a nyitottság és a befogadás képességeinek kialakítása
- ✚ Csoportszinten az odafordulás, tolerancia és figyelem által az elfogadás, empátia fejlesztése, a mássággal való együttélés gyakorlása

PEDAGÓGUS ATTITÚD:

- Családlátogatás során a diszkréció és tapintatosság
- A barátságok preferálása az egyén és a csoport fejlődésére – közösségalkotás, közösségi beállítódás fejlesztése érdekében
- Az önérvényesítés és konformizmus egészséges arányának megőrzésére törekvés az igazságosság és méltányosság érvényesítésével (árulkodás, csúfolódás kezelése)
- A csoportkohézió erősítése a közös élmények, távlatok hagyományok és ünnepek átélésével.
- A konfliktusok és a „nemet” mondás megélése, értelmezése a gyermek és önmagunk számára (a személyeskedés és érzelmek szintjéről a tény szintjére koncentrálni), a győztes- győztes megoldásra törekvés

- Az őszinteség megnyilvánulása ne vonjon maga után retorziót és negatív visszacsatolást, reflektív attitűd érvényesítése
- Személyes minta és példamutatás
- Értékelésnél preferáljuk a személyre szóló, egyéni sajátosságokra alapuló, konkrét helyzetre vonatkozó megerősítést és a közösség előtt történő erkölcsi elismerést
- Élmények, tapasztalatok, tevékenységek biztosítása az érzelmek átéléséhez
- Bizonyos tevékenységekhez kapcsolódó, csak az adott csoportra jellemző rítusok, szokások kialakítása
- Személyes tér védelmével az elvonulás lehetőségének biztosítása, a súrlódások, agresszivitás, konfliktushelyzetek lehetőségének csökkentése- kuckósítás

KIMENET:

- ☺ Pozitív az én- képe
- ☺ Ismeri a közösség szokásait, szabályait
- ☺ Képes a normákat elfogadni, és ez alapján saját érzelmi – akarati állapotát szabályozni
- ☺ Képes érzelmeit - a csoportnormák tiszteletben tartásával – kommunikálni

3.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés és fejlesztés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. Az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van a beszélő környezet, a nevelőközösség mintaadó, példaadó beszédkultúrája, szabályközvetítése.

Fontos feladatnak tartjuk:

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezését bővítését.
- Az értelmi fejlesztést az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével kell alakítani.
- Az érzelem által indított játékos tevékenységeken keresztül mélyíteni az értelmi képességek fejlődését. A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére épül a tanulás.
- A kiemelkedő képességű, és részképességek fejlődésében elmaradt gyermekekre egyéni fejlesztési terveket készíteni (differenciált nevelés).
- Minden gyermek képességeit önmagához mérten alakítani. Az iskolába lépéshez szükséges tapasztalatok, alapismeretek és gyakorlati készségek kialakítása a cél. (beszéd, akarat, emlékezet, figyelem, szociális magatartás, problémamegoldó gondolkodás)
- A képességek, a tanulás iránti vágy, a belső gondolati képek, a képszerű, szemléletes gondolkodás, az anyanyelv és a kommunikációs képesség fejlesztése.

- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése. Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- A nemzetiséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

Kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése:

Személyes kompetenciák:

- Artikulációs készség fejlesztése a beszédszervek ügyesítésével és a helyes beszédlégzés fejlesztésével
- Beszédindíték és beszédkedv erősítése változatos beszédhelyzetek megteremtésével, élmények, tapasztalatok biztosításával, pozitív megerősítéssel

Szociális kompetenciák:

- Verbális és nem verbális kommunikációs kapcsolatteremtő-, és tartó képesség fejlesztése a tekintet, a mimika, a gesztus, a hangerő és hangszín, személyes példamutatás által, térközsabályozás (proxemika) biztosításával és tudatosításával a tevékenységek és az együttműködés során
- A „nemet mondás”, az őszinteség és az udvariasság nyelvi formáinak kialakítása, gyakorlása az önérvényesítés megvalósításával, a csoportnormák tiszteletben tartása mellett A véleménynyilvánítás, vita, egymás meghallgatásával a beszédfigyelem,
- beszédkészség fejlesztése, az egymástól való tanulás és a kooperáció megalapozása
- Érkezés, távozás esetén személyre szóló, szemkontaktus alapú üdvözléssel közösségi nevelés

Kognitív kompetenciák:

- Beszédtartalom gazdagítása a szókincsbővítéssel, a kifejezőkészség és szövegalkotás fejlesztésével a beszédkedv és beszédindíték ösztönzése által
- A beszédértés fejlesztése
- Hangok szintjén: hallás, fonémahallás fejlesztése által
- Szavak szintjén: a mozgás és beszéd integrációjával, képzetalkítással
- Szófajok megismertetésével a mondatalkotás, és a kontextusos beszéd kialakulásának segítése
- Mondat szintjén: önálló mondatalkotással és a szerialitás kialakításával (időbeni egymásutánosság)

Speciális kompetenciák:

- Tehetséggondozás az egyéni adottságok, érési ütem, sajátosságok és szükségletek figyelembevételével, az egyénre szabott önkifejezési formák lehetőségének biztosításával, az aktivitásra és belső motivációra alapozott differenciált fejlesztéssel

Kiemelt figyelmet igénylő gyerekekre vonatkozó feladat:

- 🌈 A beszédkedv erősítése, a beszédészlelés, beszédértés fejlesztésével, a metakommunikációs jelrendszer segítségével és személyes mintaadással
- 🌈 Intim beszédhelyzetek biztosításával a biztonságérzet növelése, az egyéni megnyilvánulások segítése

PEDAGÓGUS ATTITÚD:

- Reális, a szituációnak megfelelő, világos, egyértelmű fogalmazás
- Igényes nyelvhelyességű és személyragozású beszéd minden szöveghelyzetben
- Változatos hangzással, hibátlan hangképzéssel, a szituációhoz alkalmazkodó hangerővel
- Tapintatos, a gyermek, a szülő szükségleteire, érzelmeire figyelő kommunikáció
- Jusson kifejezésre érzelmi magatartása a beszéd témával kapcsolatban
- Személyes minta és példaadás
- Pozitív visszajelzés, a dicséret érintéssel kísért megerősítése
- Az aktív szókincs gyarapodásának segítése az egész nap folyamán
- Beszédhelyzetek alakítása és a kapcsolatteremtés segítése

- Konfliktushelyzetek tényként történő értelmezésével a helyzethez adekvát viselkedésminta, beszédfordulat megismertetése
- Nem verbális kommunikáció alkalmazása
- A tegezés támogatása, amíg a gyermek éérésénél fogva át nem vált magázódásra

KIMENET:

- ☺ Érthetően, a szituációnak megfelelően beszél
- ☺ Tempó, hangsúly, hangerő és a prozódiai elemek jól tükrözik a magyar nyelv sajátosságait
- ☺ Megérti mások beszédét és képes végighallgatni azt

4. A KATOLIKUS ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Személyi feltételek

A katolikus óvodapedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak viszonya az egyházhoz, nemzetéhez, hazához, embertársakhoz, szakmához, óvodához, munkatársakhoz, családokhoz, a gyermekek szüleihez, a gyermekekhez meghatározó. Ezeket a keresztény értékeket képviselve életük a gyermek számára követendő mintává, modellé válik.

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos.

A katolikus óvodákban dolgozók közössége nem tesz különbséget gyermek és gyermek között.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek közreműködését igényli.

Nemzetiséghez tartozó és migráns gyermekeket nevelő óvodákban dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a kapcsolódó nevelési célkitűzéseket.

Az óvodák személyi feltételei:

Imrehegy

3 fő óvoda pedagógus,

1 fő pedagógiai asszisztens,

2 fő dajka látja el az óvodai nevelési munkát. A tagóvoda-vezető a csoportban is végez nevelői munkát.

Az óvodapedagógusok kompetenciái:

- Gyógypedagógus tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon
- Fejlesztő pedagógus
- Vezető óvodapedagógus
- Tanító
- Gyermekjáték, néptánc szakismeret

Külső szakemberek:

- Gyógytestnevelő óvodapedagógus
- Logopédus

Az intézmény lelki vezetését az igazgató által kijelölt lelki vezető látja el.

Napi és eseti kapcsolatban állunk a védőnővel, a gyermekjóléti szakemberrel és az óvoda orvossal.

Táblár

Az óvodai nevelési munkát

- 4 fő óvodapedagógus
- 2 fő dajka látja el.

A tagóvoda-vezető csoportban is dolgozik. Munkatársain folyamatos önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel gazdagítják ismereteiket.

Az óvodapedagógusok végzettségei:

- Népi mesterségek szakismerete
- Nyelv- és beszédfejlesztő szakismeret
- Számítástechnikai szoftver-üzemeltető
- Közoktatási vezető
- Gyermekvédelmi szakismeret
- Drámapedagógus
- „Dohányzás vagy egészség” kiegészítő óvodai program ismeret
- „Sindelar-Zsoldos” program ismeret.

A dajkák végzettségei:

- óvodapedagógus

Külső szakemberek:

- Logopédus, gyógypedagógus (külsős) heti egy alkalommal.

Az óvoda katolikus keresztény lelki vezetését a fenntartó által kijelölt plébános látja el.
Az orvosi, fogorvosi szűrés, valamint a védőnői ellátás biztosított.

4.2. Tárgyi feltételek

- Az óvoda rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.
- Lehetővé teszi a mozgás- és játékgigények kielégítését.
- A gyermekek által használt tárgyi felszerelések legyenek számukra hozzáférhetően vannak elhelyezve.
- Felszereltsége megfelel a gyermekek változó testméretének, egészségük megőrzése érdekében legyen biztonságos, a baleset-megelőzést szolgálja.
- Az óvodai munkatársak munkakörnyezete megfelelő.
- A szülők fogadásának lehetősége a nevelői szobában biztosított.

Imrehegy

Területek	Folyamatos karbantartásra, állagmegóvásra szorul	Hiánypótlás, szükségletek
Tárgyi feltételek:		<u>Átalakítást igényel:</u> Csoportszoba mennyezetének balesetveszély mentesítése
Játékkészlet:	Értelmi képességet és kreativitást fejlesztő játékok. Ábrázoló tevékenységet fejlesztő játékok, eszközök. Munka jellegű tevékenységek eszközei.	
Könyvtár: (szakmai, gyermek)	Szakmai kiadványok	
Felnőttek munkafeltételei:		Óvodai laptop beszerzése.
Udvar állapota:	Játékeszközök karbantartása, Udvari játékok átalakítása, elhelyezése. Ütés csillapítás megoldása.	
Egészségvédelem:	Gázkészülékek átvizsgálása évente és szükség esetén	

Táblár

Területek	Folyamatos karbantartásra, állagmegóvásra szorul	Hiánypótlás, szükségletek
-----------	--	---------------------------

Tárgyi feltételek:		<u>Átalakítást igényel:</u> melegítő konyha, felnőtt- és gyermek mosdó
Játékkészlet:	Értelmi képességet és kreativitást fejlesztő játékok. Ábrázoló tevékenységet fejlesztő játékok, eszközök. Munka jellegű tevékenységek eszközei.	
Könyvtár: (szakmai, gyermek)	Szakmai kiadványok	
Felnőttek munkafeltételei:		Óvodai laptop beszerzése.
Udvar állapota:	Játékeszközök karbantartása, Udvari játékok átalakítása, elhelyezése. Ütés csillapítás megoldása.	
Egészségvédelem:	Gázkészülékek átvizsgálása évente és szükség esetén	

4.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés a katolikus óvodáinkban csak a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján történik és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében kerül megszervezésre, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Szemponatok:

- Az óvoda helyi sajátosságait figyelembe véve történik az éves, havi, heti, napi szintű tervezés.
- A fejlődés nyomon követése a gyermekek megismerését, fejlesztését tükrözi.
- A stratégiai dokumentumok harmonizálnak egymással.
- A mindennapokban a gondozási tevékenységeknek is kiemelt szerepe van. A gyermekekkel foglalkozó felnőtt (pedagógus és dajka) a gondozás folyamatában is nevel.
- A hetirend (lehetőségeknek megfelelően) biztosítja a feltételeket a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek szervezéséhez.
- A napirend és a hetirend összeállításakor az óvodapedagógus figyelembe veszi a helyi szokásokat és a gyermekek egyéni szükségleteit.
- A napirendet rugalmasság, (lehetőség szerint) folyamatosság jellemzi, amelyben a játék kitüntetett szerepet kap.

Gyermekeinket meghitt, családi légkörben szeretnénk nevelni, így a napirendünket is ennek megfelelően alakítottuk ki. Az óvodában 6³⁰ órától (Imrehegy 7 órától) 16³⁰ óráig (a teljes nyitva tartás idejében) óvodapedagógus irányítja a gyerekek tevékenységeit.

JAVASLAT AZ ÓVODAI CSOPORTOK NAPIRENDJÉRE

Időtartam *	Tevékenység
6 ³⁰ - 11 ³⁰	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban • Hitre nevelés, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése • Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (teremben, tornateremben, vagy a szabadban) • Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában • Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn • Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése • Tevékenységekben megvalósuló tanulás <ul style="list-style-type: none"> ○ Verselés, mesélés ○ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ○ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ○ Mozgás ○ A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése
11 ³⁰ - 14 ³⁰	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Pihenés
14 ³⁰ - 16 ³⁰	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig

* Az Alapító Okiratban meghatározott óvodai nyitva tartás figyelembevételével!

A TEVÉKENYSÉGEK JAVASOLT SZERVEZETI FORMÁI

Tervezetten szervezett tevékenységek	Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek szervezése
<ul style="list-style-type: none"> • Hitre nevelés • Mozgás • Mozgásos játék (mindennapos mozgás) 	<ul style="list-style-type: none"> • Játék • Verselés, mesélés • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • Mozgás • A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> • Matematikai tartalmú tapasztalatok

DOKUMENTUMAINK:

1. Óvodai törzskönyv
2. Óvodai felvételi előjegyzési napló
3. Óvodai felvételi és mulasztási napló
4. Saját készítésű csoportnapló
5. Csoportnapló

Tartalmazza:

- A csoport megnevezését, a nevelési évet, a csoport óvodapedagógusainak nevét, érvényességét.
- A csoport életkor és nem szerinti összetételét.
- A csoport gyermekeinek névsorát és jelét.
- A születésnapok nyilvántartását.
- A hetirendet.
- A napirendet.
- Az elvégzett családlátogatások feljegyzéseit.
- Az óvodavezető ellenőrző látogatásait.
- A csoport működésével kapcsolatos adatokat.
- A csoport óvodapedagógus ellátottságára vonatkozó adatokat.
- Az óvodapedagógusok személyében bekövetkezett változásokat.
- A csoport esemény és programtervét (1 hónapra).
- A csoport szokás- és szabályrendszerét (fél évre).

- A csoport pedagógiai tématervét (1 hónapra).
- A csoport éves értékelését.

6. *A gyermekek egyéni fejlődési naplója*

Tartalmazza:

- Anamnézist
- Családlátogatás tapasztalatait
- Beszoktatás tapasztalata
- A szakértői bizottság határozatát.
- A csoportban történő fejlesztés feljegyzéseit.
- A logopédus feljegyzéseit.
- Egyéb, a gyermeket érintő fontos események, vizsgálatok feljegyzéseit, határozatok másolatát.
- Az iskolaérettségi vizsgálat eredményét.
- Az óvodai szakvélemény másolatát.

A gyermekek személyi anyagába csak a szülő jogosult betekinteni. Nem adható ki. Amennyiben a gyerek korcsoportját ismétli, személyi anyagát viszi magával. A fenti dokumentumok vezetése minden óvodapedagógusra nézve kötelező.

7. *Sajátos nevelési igényű gyermekek haladási naplója*

Tartalmazza:

- A csoport megnevezését, a nevelési évet, a csoport gyógypedagógusának nevét, érvényességét.
- A gyermekek nevét, jelét.
- A hetirendet.
- Elvégzett családlátogatásokat.
- Hivatalos látogatások, hospitálásokat a csoportban.
- A gyermekek szakértői bizottsági határozatát.
- A gyermekek egyéni fejlesztő naplóját.
- A gyermekek mérési eredményeit.

A naplót rendszeresen és kötelezően vezeti a gyógypedagógus. A gyerekek személyi anyagába csak a szülő jogosult betekintésre. Nem adható ki.

4.4. Az óvoda kapcsolatai

Család – Óvoda

Óvodáinkba a családokból érkeznek a gyermekek, ezért kiemelt fontosságúnak tartjuk a családi életre nevelés keretében a szülőkkel való szorosabb kapcsolattartást, amelynek a kölcsönös bizalomra kell épülnie.

- Keressük az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek közötti együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeit.
- Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait.
- Az együttműködés során érvényesítjük az intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
 - Kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros kapcsolattartás, evangelizálás.
 - A családlátogatás a gyermek otthoni környezetének megismerése. (Évente legalább egyszer ellátogatunk a családokhoz. Az újonnan érkező gyermekeket óvodába lépés előtt meglátogatjuk. A problémás gyermekekhez az év folyamán szükség szerint ismét elmegyünk.)
 - A fogadóóra, megbeszélés a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálja. (A fogadóórák rendje: 3 havonta egy alkalom. Szükség esetén előzetes megbeszélés után beszélgetünk, illetve tájékoztatjuk a szülőket gyermekeik fejlődéséről.)
 - A szülői értekezletek szervezése évente három alkalommal (illetve szükség szerint) a csoport nevelésével, fejlődésével kapcsolatban. (Év elején, félév, év végén.)
 - Közös szentmisén való részvétel.
 - A kiscsoportos korú gyermekeknek ajánljuk, a középsősöket kérjük, a nagycsoportosoktól elvárjuk, hogy nagyobb ünnepek alkalmával részt vegyenek a szentmiséken. A gyerekeken keresztül meg lehet közelíteni azokat a szülőket, akik keresik a helyüket, akik szimpatizálnak az Egyházzal, de nem tudják segítség nélkül megtenni az első lépést.
 - A játsszónapok (karácsony előtti és húsvét előtti játszóház), foglalkoztató tevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtésével segítjük az óvodai életünkbe való bepillantást.
 - Közös kulturális programok szervezése.
 - Zarándoklatok, közös kirándulások felkínálása.
 - Az óvodát népszerűsítő egyedi programok megvalósítása. (Nyílt napok.)

Szülői Közösség

- A Szülői Közösség szervezetének csoportonként két fő a tagja. Az évente újra alakuló csoport SZMSZ alapján végzi munkáját. Kéthavi rendszerességgel találkoznak az év során, az elfogadott munkatervük szerint.
- A szülői közösség működésének segítésében az óvoda vezetősége közreműködik.
- Rendszeres kapcsolattartásra törekszünk.
- A szülőktől jövő kérdések, meglátások megvitatása, az információk áramlása, az óvodában folyó munka egyes szakaszairól történő beszámolás stb.
- A Szülői Közösség működése olyan tapasztalatok és információk gyűjtését is segíti, amelyek az óvoda működését megkönnyítik. A szülők ötleteit – úgy a szervezésben, mint a kivitelezésben – igényeljük, segítjük.

Óvoda-óvoda

- Lehetőség szerint tartjuk a kapcsolatot a katolikus óvodákkal (Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Jánoshalma, Kecskemét, Kalocsa).
- Más felekezeti óvodák megkeresését is nyitottan fogadjuk, esetleges rendezvényeken részt veszünk, együttműködünk.

Iskola-óvoda

- Azért, hogy a tőlünk iskolába kerülő gyermekek továbbra is vallásos légkörben nevelődjenek, nagy gondot fordítunk az általános iskolával való együttműködésre.
- Az iskola igazgatójával egyeztetve rögzítjük a kölcsönös hospitálás rendjét, időpontját, esetleg közös program szervezését.
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a tanítók ellátogassanak az óvodába, és ismerkedjenek a leendő iskolásokkal, az óvodai nevelőmunkával.
- Megkérdezzük az iskola véleményét arról, mennyire elégedettek az iskolakezdés időpontjában a gyermekek fejlettségével.
- Mi is ellátogatunk az iskolába, meglátogatjuk régi óvodásainkat.
- A kora tavasszal szervezendő szülői értekezleten közös tájékoztatással próbáljuk segíteni a családokat a megfelelő iskola kiválasztása érdekében.

Fenntartó szerv – Óvoda

- Együttműködünk mindazon szervekkel, testületekkel, akik segítik az óvoda működését. Törekszünk a gyors, pontos információáramlás létrehozására.

- Rendszeres kapcsolattartás az EKIF képviselőivel (igazgató, gazdasági szakértő, jogász...).
- Együttműködünk a kormányhivatalokkal és tankerületekkel.
- Szükség esetén felvesszük a kapcsolatot a kisebbségi szervezetekkel.

Közművelődési intézmények

- A könyvtárlátogatások tudatos beépítése segít abban, hogy a gyermekek megismerjék, megszeressék, megbecsüljék a könyveket. Később pedig szeressenek olvasni, hasznos tevékenységekkel töltsék idejüket.
- Az óvoda dolgozói figyelemmel kísérik a település kulturális rendezvényeit, és ezekbe lehetőség szerint bekapcsolódnak. A rendezvények felkutatásába és a részvételbe bevonják a szülőket is.
- A gyerekek részére a Szülői Közösség bevonásával színházlátogatásokat, kirándulásokat szervezünk a szülők igénye szerint.

Óvó-védő, fejlesztő hálózattal való kapcsolattartás

- Óvodánk háziorvosa és a védőnő szükség esetén jön az óvodába, hogy megnézze a gyerekeket, elvégezze az egészségügyi feladatokat.
- Logopédus foglalkozik a rászoruló gyerekekkel. Szeptemberben fölméri a csoportokat és beosztja, mire mikor kerül sor. Elsősorban a nagycsoportosokkal foglalkozik.
- Nevelési Tanácsadó segítségét vesszük igénybe a kérdéses gyermekek iskolaérettségi vizsgálatánál, illetve az év közben szükséges kezelések ellátása érdekében.
- Szakértői és rehabilitációs bizottsággal együttműködünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felülvizsgálatában, fejlesztésében.
- A gyermekek étkeztetését térítés ellenében a helyi Önkormányzat központi konyhájáról oldjuk meg. A családokat terhelő étkezési térítési kötelezettség a szolgáltató által meghatározott normatíva szerint alakul. A szociálisan rászoruló családok gyermekei részére felterjesztés és elbírálás után az Önkormányzat étkezési térítési kedvezményt állapít meg. A nagycsaládosok nyilatkozat kitöltése (és igazolás behozatala) után részesülnek az 50%-os normatív támogatásban.

- Kérjük és támogatjuk, hogy a helyi Önkormányzat a szociálisan rászoruló családok részére egyszeri, vagy rendszeres nevelési segítyt, illetve gyermekvédelmi támogatást folyósítson.
- Gyermekvédelmi felelősünk kapcsolatot tart a Gyermekjóléti szolgálattal, a Családsegítő központtal.
- Amennyiben kisebbséghez tartozó családok is kerülnek az óvodába, felvesszük a kapcsolatot a helyi kisebbségi szervezetekkel.

5. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Az óvodai élet tevékenységi formáinak tervezésekor jelenjen meg:

- a cél,
- a feladat,
- a tartalom,
- az óvodapedagógus feladata,
- a pedagógiai munkát segítők feladata.

5.1. Hitre nevelés

A hit Isten ajándéka.

- Fontosnak tartjuk, hogy olyan légkörben nevelődjenek a gyermekek, amely érzelmi biztonságot nyújt. Ebben a szerető, elfogadó légkörben éljék meg az összetartozás élményét, s az iskolába lépés idején fogékonyak legyenek a hit befogadására, illetve továbbélésére.
- Az óvodának missziós feladatai is vannak.
 - Szükségesnek tartjuk a családok bekapcsolását az egyházközség vérkeringésébe. Valljuk, hogy a közös imádság, a közös munka és a közös szórakozás megtartó erejű.
- A vallásos nevelés átszövi az óvodai élet egészét.
 - Megnyilvánul a köszönési módban, az étkezés előtti-utáni imádságban, a templomlátogatások során, a játékban, a tevékenységekben, a délutáni pihenés előtti imában, hazamenetel előtt, de legfőképpen a mindennapos lelki beszélgetések során.

- A mindennapos lelki beszélgetéseket a csoportos óvónők tartják a napirendbe beépítve. A beszélgetések anyagát úgy dolgoztuk ki, hogy egy témával egy hétig foglalkozunk. Az anyagot általában négy napra bontjuk, majd az ötödiken átismételjük a héten hallottakat. Az erre a célra kialakított helyen gyertyát gyújtunk. Ha mindenki elhelyezkedett, közösen énekelünk, elmondjuk a reggeli imát, majd beszélgetni kezdünk. Az év folyamán feldolgozzuk a liturgikus év egyes eseményeit. Foglalkozunk erkölcsi témákkal, és ide tartoznak az aktuális ünnepek, megemlékezések is. Sok játékot, énekes játékot, dalt is beiktatunk a gyermekek életkori sajátosságaira és játékosságára építve. Mondunk kötött imákat, de célunk, hogy eljuttassuk a gyermeket a saját szavukkal való imádkozáshoz. Ezt személyes példamutatással, hosszú folyamat eredményeként kívánjuk elérni.
- A vallásos és erkölcsi nevelést beépítjük/megjelenik a különböző tevékenységi formákban is.
- **A liturgikus év eseményei**
 - A liturgikus év két nagy területe köré csoportosítva, és a gyermekek életkori sajátosságait, valamint fejlettségi szintjét figyelembe véve nagy körültekintéssel választjuk ki azokat a témákat, amelyek feldolgozásra kerülnek. Ezen kívül megismertetjük őket a templommal, annak külsejével, berendezéseivel, a liturgia eszközeivel, és alakítjuk náluk a templomban történő helyes viselkedés szokásait.
 - A nagyobb ünnepek alkalmával (pl. Karácsony, Gyertyaszentelő, Húsvét, Úrnapja) óvodásainkat családjukkal együtt hívjuk a templomba. A kiscsoportosoknak javasoljuk, a középső csoportosoktól kérjük, a nagycsoportosoktól elvárjuk az ünnepi szentmisén való részvételt.
 - Előre egyeztetett időpontokban a középső és nagycsoportos gyermekek rövid imával, énekkel szolgálnak a szentmisén.
 - Az ünnepek jelentőségét azzal is fokozzuk, hogy jócselekedetek gyűjtésével tesszük teljesebbé a várakozás idejét.
 - Rövid imákkal is megismertetjük a gyermekeket.
- **Erkölcsi nevelés** (közösségi és egyéni nevelés, családi nevelés, keresztény erények)
 - Az ember legbensőbb lényét tekintve közösségi. Nagy jelentőségűnek tartjuk a közös élményeket nyújtó tevékenységeket. Olyan óvodai életet biztosítunk, amely segít a gyermekeknek az erkölcsi tulajdonságok megalapozásában, kialakításában. (Együttérzésüket, segítőkészségüket, önzetlenségüket, figyelmességüket; valamint

akarataikat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladat- és szabálytudatukat fejleszti.)

- A mindennapos lelki beszélgetések során feldolgozásra kerülnek erkölcsi témák is. Ezeken beszélgetünk a gyermekekkel a szeretetről, egymás megbecsüléséről, a megbocsátásról, vigasztalásról, barátságról. Ezeket a napi tevékenységeink során átéljük, gyakoroljuk. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodában dolgozók viselkedése. A gyermekek biztonságérzetét erősítjük, amikor tudatosítjuk bennük, hogy milyen közösséghez tartoznak (koncentrikus körök): család, óvoda, Egyház, Isten nagy családja.
 - Érzelmi nevelésünk alapja, hogy kialakítjuk a gyermekekben a feltétel nélküli szeretet és elfogadottság élményét. Ennek feltétele a helyes istenkép kialakítása, amely elsősorban az őket szerető mennyei Atyában ölt testet.
 - Az érzelmi nevelés szempontjai biztosítják a gyermekek harmonikus fejlődését. Élményük lesz az elfogadásról, szeretetről, a mennyei Atya kegyelméről és ajándékairól. Erősítjük a család és az óvoda kapcsolatát. Igyekszünk elérni és segítjük a szülőket abban, hogy az óvodában kialakított értékrendet fogadják el, majd vallják magukénak az eredményes együttnevelés érdekében.
- **Ünnepek és megemlékezések**
 - Feladataink közé kell sorolni, hogy a gyermekeket megtanítsuk ünnepelni. Arra törekszünk, hogy az ünnepeket érzelmi tartalommal töltsük meg és kiemeljük a mindennapi élet eseményeiből (szép abrosz, ünnepi ruha, égő gyertya, egy szál virág, stb.).
 - Az ünneplést elő kell készíteni és le kell zárni. Engedjük, sőt törekszünk arra, hogy a gyermekek minél aktívabban vegyenek részt az ünnep előkészítésében és lezárásában, átélhessék azok örömét. Arra próbáljuk rávezetni őket, hogy az igazán értékes ajándék az, ami saját magukból fakad (ajándékozhatunk verset, éneket, rajzot, ölelést, simogatást, mosolyt, stb.).
 - Az ünneplésnek megvan a maga szertartása, üzenete, amivel megismertetjük a gyermeket, ezáltal lelkiileg gazdagítjuk őket. Az egyházi év számtalan lehetőséget kínál a katolikus óvodákban erre. A megemlékezések nagy részét a lelki beszélgetések anyagában dolgoztuk ki. Vannak helyi sajátosságaink is, valamint a jeles napokat ünnep, illetve megemlékezés keretében csoportban vagy óvodai szinten valósítjuk meg. Akkor teljes az ünnep, ha mindannyian átéljük az ünnep örömét.

5.2. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az óvodás gyermek társas kapcsolatának és játéktartalmának alakulása az óvodába lépéstől az iskolába lépésig tart. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesítését. A játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia a napirendben, időbeosztásban, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is.

A játék során:

- A pedagógus tudatos jelenléte, indirekt játékirányítása alakítja a zavartalan szabad játékot, amely hangsúlyosan érvényesül az óvodai nevelés során.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja a gyermekek játéktevékenységét.
- Feladatunk az élményszerzés lehetőségének megteremtése, amely alap a gyakorló játékhoz, a szimbolikus szerepjátékhoz, a konstruáló játékhoz, a szabályjátékhoz, a barkácsoláshoz, a bábozáshoz, dramatizáláshoz.
- Olyan légkört, helyet, időt, eszközt és a játékban megjeleníthető élményt biztosítunk a gyermekeknek, hogy minél felszabadultabban és aktívabban játszassák ki magukból pozitív és negatív élményeiket a különböző játékformákon keresztül. Az ötletek, a szokatlan fordulatok tág teret adnak a kreativitásnak. A különböző elgondolások megbeszélése, a társ nézőpontja iránti nyitottság, az új lehetőségek gazdag áramlása a kreatív együttműködés fejlődését segíti elő, ezáltal alakulnak a magatartásformák, szokások, fejlődik a társas kapcsolatok minősége.
- A nyugodt légkör és hely biztosítása az egész óvodai élet elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos az együttélés alapvető szabályainak, szokásainak kialakítása. Ez egyben fokozza a gyermekek biztonságérzetét, segíti őket az eligazodásban. Elengedhetetlen a természetes, hiteles, érzélem gazdag, „anyapótló” óvodapedagógusi magatartás is. Az így kialakított légkörben a gyermekek be tudják mérni saját és társaik tevékenységének határait.
- A szabad játék idejének megfelelő biztosításával és a játék visszatérő, hosszantartó, zavartalan kielégülési módjának megteremtésével elérjük, hogy a kezdeti 1-2 perces tevékenység az iskolába lépés idejére akár több napon keresztül folytatódó játéktevékenységgé fejlődik.
- Az eszköz, játékszer részben motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyerekek elképzeléseit, segíti elgondolásaik megvalósítását, részben tárgya magának a játéknak. Játékeszköz-kínálatunkkal fokozzuk a gyermekek érdeklődését, folyamatos biztosításával fenntartjuk játékkedvüket és

egyre elmélyültebb játékokra ösztönözzük őket. Törekszünk a természetes anyagokból készült játékeszközök biztosítására, emellett nagyon fontosnak tartjuk a már meglévő konstruáló, építő játékokat, (Lego, memóriajátékok) melyek nagymértékben fejlesztik a gyermekek kézügyességét, gondolkodásuk, képzeletük vizuális memóriájuk, logikai készségük alakulását. Az évszaknak megfelelően félkész eszközöket is biztosítunk a gyermekek számára, amik továbbgondolásra, kreativitásra ösztönzik őket.

- A játékeszközök nagymértékben fejlesztik a gyermekek manipulációs készségét, hatással vannak a szem-kéz, szem-kéz-láb koordináció fejlődésére, ezáltal is fejlődik, (fejleszhető) a gyermekek egyik alapvető tevékenysége a mozgás — ami az iskolaérettség fontos feltétele. Elengedhetetlenül szükséges, hogy esztétikus, könnyen tisztítható, veszélytelen eszközöket adjunk a gyermekek kezébe, amik jó minőségűek, különböző anyagúak és sokféleképpen variálhatók illeszthetők egymással.
- A játék a gyermekeknek nemcsak „élete”, hanem legbölcsebb tanítója is. A játék folyamán ismerkednek a külvilággal, tárgyi és társas környezetüket cselekvéssel, azonosulással, ismétlődő játékkal veszik birtokba, miközben mindez örömforrás számukra és feszültségeik csökkenéséhez vezet. A külvilágot, amely hozzájuk viszonyítva aránytalanul és szinte megismerhetetlenül nagyméretű és bonyolult, csak saját méreteikhez szabott tárgyakkal és életkorukhoz illő módon képesek megismerni és többé-kevésbé megérteni. Ennél is nagyobb jelentőségű az, hogy ezáltal „önmagukat is tanulják”. Belső technikákat, lelki működéseket dolgoznak ki, amik által megtanulnak cselekedni, önmagukon uralkodni, másokkal együttműködni, bizonyos szabályokat megtartani, egy célra összpontosítani, képességeiket a másikéval összemérni stb. – A játék tehát alakítja, fejleszti a gyermekeket.
- A játék fejlesztő hatását fokozzák a cselekvést kísérő pozitív érzelmek. A játék derűjén, vidámságán, örömein átszűrve minden hatás fölerősödik, s az új vonások pozitív érzelmektől kísérve épülnek be a gyermekek személyiségébe. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyakat ébresztenek. Fokozódik a gyermekek beszédkedve. A beszédkedv ösztönzi a nyelvi kommunikációs készség fejlődését. A gyermekek játék közben fölített kérdései és a továbbkérdezésre bátorító óvodapedagógusi válaszok ösztönzik a beszédet, a gondolkodást. A játék jellemzőit ismerve lehetőség van arra, hogy az egyes gyermekeknél fölmerülő lemaradásokat korrigálni tudjuk.
- Célunk, hogy a játék által a keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekeket neveljünk.

5.3. Verselés, mesélés

A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához és anyanyelvi neveléséhez. A vers, mese az óvodai élet egészét átható, mindennapos tevékenység. Célja a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, emellett az életkori sajátosságnak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

- Feladata a változatos irodalmi élmények közvetítése (népi, klasszikus, és kortárs irodalmi művek), valamint ismerkedés a vallásos irodalommal – nemzeti, keresztényi tudat erősítése (mondóka, vers, verses mese, bábjáték, dramatizálás, bibliai történet).
- Kezdetben dalokkal, mondókajátékokkal ismerkednek a gyerekek, ezt követik az állathangutánzó és felelgetős mesemondókák, halmozó és láncmesék, versek, verses mesék, majd a fokozatosan hosszabbodó, bonyolódó prózai mesék.
- Lényeges, hogy csak nyelvileg tiszta és értékes verset, mesét halljanak a gyerekek. A mondókák, versek mesék, történetek az ismeret átadásán túl a népi sajátosságnak megőrzésével nevelnek.
- A vers és a mese az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít. Mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A mese a legtágabb értelemben tanít. Cselekménye mozgásba hozza a gyermeki képzeletet. Erkölcsi tartást, belső indulati élményeket közvetít. Megbékíti a gyermekeket félelmeikkel, erősíti önbizalmukat. Segíti a nemzeti és keresztényi tudat alakítását.
- Megismertetjük növendékeinket bibliai történetekkel (KPSZTI segédanyag alapján).
- A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötik össze a felnőtteket és a gyermekeket egymással (közösségi élmény erősítése, személyiségfejlesztés) és anyanyelvünkkel. (nemzeti irodalom használata, ha van más nemzethez tartozó növendék)
- A vers, a mese szókészlete, a szó jelentésének megértése, a mesei fordulatok ösztönzik a gyermekek szóbeli kifejezését, szókincsük bővülését.
- A csoportszobákban elérhető helyen állnak a gyermekek rendelkezésére képeskönyvek, lapozgatók, melyeket a játékidő folyamán bármikor elővehetnek. Arra szoktatjuk őket, hogy a könyvekkel óvatosan bánjanak, becsüljék meg azokat – könyv szeretetére, olvasására nevelés.
- Örömmel vesszük, ha otthonról hozott, kedvenc könyveikkel érkeznek az óvodába. Ezekből a nap folyamán (pl. délutáni pihenés alkalmával) mesélünk. Ösztönözzük őket a saját vers és mesealkotásra, az önálló versmondásra, mesélésre.
- A nézegetésre biztosított könyvek a csoportszobákban megtalálhatók. Anyagi lehetőségeink szerint bővítjük könyvállományunkat.

- Bábozás, dramatizálás:
 - óvodapedagógus bábjátéka,
 - kommunikáció,
 - gyermek bábjátéka,
 - bábkészítő tevékenység,
 - esztétikai élménynyújtás,
 - személyiségjegyek tükröződése,
 - testséma fejlesztés,
 - drámajáték elemek,
 - szerepazonosulás,
 - metakommunikáció.
- Az ünnepek értékének növelésében fontos eszköznek tartjuk.

5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az óvodai tevékenységek sorában fontos szerepet tölt be az ének, zene, énekes játék, ami elsősorban a művészeti nevelés körébe tartozik. Az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre. Felkeltheti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket és esztétikai fogékonyságukat. Megszereteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, és szoktatja őket a szép tiszta éneklésre, – e közben fejlődik hallásuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, harmonikus, szép mozgásuk. Kodály Zoltán már 1940-ben megfogalmazta, hogy az óvodai zenei nevelés célja a zenei képességek fejlesztésén túl, zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, boldog emberré nevelés.

- A mondókázáson keresztül erősítjük az élhangsúlyos magyar beszédet.
- Az óvodai zenei nevelés feladata, hogy minden gyermeket önmagához képest fejlesztve eljuttasson a zenei képességek megfelelő szintjére az éneklési, ritmikai, hallási és zenehallgatási készségek területén, valamint alapozza meg zenei anyanyelvüket, alakítsa zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Kezdetben a felnőttek ölbeli játékainak (hintáztató, lovagoltató, sétáltató) alkalmazása, közvetlen kapcsolatot alakít ki az otthon és az óvoda között. Ebből alakulnak ki összefogódzással az egyszerű körjátékok, népi játékok, a fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztásával. A nagyobb gyermekek már szerepcserés körjátékok, sorgyarapító, sor- és párválasztó játékok eljátszására is képesek. Megismerkednek egyszerű

tánclépésekkel, új térformákkal, a nagycsoportosok a néptánc elemeivel, miközben alakul és fejlődik esztétikus mozgásuk.

- Az oldott és vidám dalos játékokban az éneklés és a mozgás mindig együtt jár. Egyaránt magába foglalja a gyakorló-, szerep-, szabály- és dramatizáló játékot. Csökkenti a gyermekek gátlásait, segítséget nyújt nekik az egyéni megnyilvánulásban, alakítja a közösségi kapcsolatokat.
- A gyermekek szeretnek együtt énekelni. – A közös éneklésnek zenei múltunkban nagy jelentősége volt az ünnepi alkalmakon kívül munka közben és örömeinkben, bánatunkban is énekeltek az emberek. Ezek a dalok fennmaradtak és az óvodai zenehallgatás gerincét alkotják.
- A zenehallgatásra a gyermeki lélekhez legközelebb álló témákat kell válogatni (növényekről, állatokról, természetről szólókat), amelyeket az óvónő énekel a gyermekeknek. Emellett ismerkedünk a nemzeti és nemzetiségi értékeket hordozó hagyományos és kortárs művészeti alkotásokkal. A pedagógus hangszeres játékaival is színesítheti élményeiket.
- A beszoktatási időszakban szinte egész nap énekelünk, mondókázunk a gyermekekkel. Ezek alkalmazása során egyre szorosabb kapcsolat alakul ki az óvónő és a gyerekek között. Miközben fejlesztjük éneklési készségüket, hallásukat, ritmusérzéküket, mozgásukat, formaérzéküket, zenei alkotókedvüket, kreativitásukat, az improvizációt, megismertetjük őket a környezetük hangjaival és különböző hangszerekkel. Ezekről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk.
- A vallásos nevelés egyik alappillére óvodai nevelésünknek. A zenei nevelés anyaga mellett az egyházi ünnepekhez kapcsolódó óvodás életkornak megfelelő hangterjedelmű dalokkal is megismertetjük gyermekeinket. Hallgatunk orgonamuzsikát.
- A gyermekeket megismertetjük néhány hangszerrel. (dob, fémháromszög, cintányér, ritmuspálca...). Ezek mindegyik csoportban a gyermekek rendelkezésére állnak. Kiegészítő eszközöket az óvónők maguk is készítik. A gyermekek a felnőtt hangszerjátékával és zörejangokkal is ismerkednek.

5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló tevékenységek az egész nap folyamán a tér és a változatos eszközök meglétével biztosítottak. Az óvodai rajzolás, festés, mintázás, kézi munka célja, hogy megalapozza a világra nyitott, esztétikai értékekre fogékony, a környezetüket alakítani tudó emberek nevelését.

Feladata az érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenység iránt.

- Az óvodás gyermekek tér-, forma- és színeképzeteinek, valamint arányérzékének, esztétikai érzékének, díszítőkészségének megalapozása és fejlesztése.
- Az óvónő és a gyermekek olyan közös tevékenysége, amelyben az esztétikai megragadást (örömet, tetszést, csodálkozást, elutasítást, stb.) az ábrázolás élménye, a cselekvés vezeti el az alkotás öröméhez. E tevékenység folyamatában a gyermekek nemcsak megismerik a világot, hanem át is alakítják, újratelemik. Miközben képi formában fejezik ki magukat, mintegy megnevezik érzéseiket, gondolataikat. Nő önismeretük, önbizalmuk, differenciálódnak a cselekvéshez s annak tartalmához kapcsolódó érzelmeik. Fejlődik önkifejező alkotóképességük, finommotoros készségük. Tevékenységük során alakul szokásrendszerük, kialakulnak pozitív erkölcsi tulajdonságaik (munkaszeretet, önállóság, önfegyelem, önmaguk és mások munkájának helyes értékelése, esztétikai ítélet, szép dolgok szeretetének igénye, stb.)
- Ismerkednek a különböző anyagokkal, és technikákkal:
 - festés, (ujj-, majd ecset, nyomatkészítés)
 - rajzolás, (zsírkréta, postairón, színes ceruza, filctoll)
 - tépés, hajtogatás, mozaikkészítés,
 - vágás, ragasztás, (papír, textil, különböző anyagok)
 - fűzés, szövés, fonás,
 - varrás,
 - mintázás, karcolás, gipszöntés, (gyurma, lisztgyurma agyag)
 - sütés,
 - bábkészítés, (zacskó, fakanál, termény)
 - műalkotás elemzés, ismerkedés népművészeti elemekkel...
- A tevékenységeknél előnyben részesítjük a természetes anyagokat. Az éves tervek összeállításánál figyelembe vesszük az egyházi évkör eseményeit. Így építjük be a vallásos nevelést.
- Az egyházi és társadalmi ünnepekre várakozás idején a csoportszobák alkalomhoz illő dekorálásával, és ajándékok készítésével hangoljuk rá a gyerekeket az ünneplésre. Alkotásukban megjelennek vallásos témák is.
- Tehetséges növendékeink munkái pályázatokon is részt vesznek.

5.6. Mozgás

A rendszeres napi egészségfejlesztő testmozgás a pszichomotoros készségek és képességek fejlesztését szolgálja. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A kereszténység nagyra értékeli az emberi testet. A mozgás – a testi nevelésen belül – olyan tervszerű és rendszeres ráhatás, amely a testgyakorlatok, mozgástevékenységek alkalmazásával a személyiség sokoldalú képzsét és a mozgásműveltség fejlesztését szolgálja.

Célja a testi képességek fejlesztésével az egészségesen fejlett, a mozgást igénylő és szerető, életvidám, de ugyanakkor fegyelmezett ember nevelésének megalapozása.

A feladata a gyermekek természetes mozgáskészségének megőrzése, a mozgás megszerettetése, – ezáltal az egészséges életvitel kialakítása.

- A mozgásos tapasztalatok bővítése során a mozgáskészségek alakítása az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével, valamint a testi képességek fejlesztése.
- A játékos mozgásoknak teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában, az óvodai nevelés minden napján elegendő lehetőséget kell biztosítani.
- Az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlődését. Fejleszti a gyerekek természetes mozgását: járást, futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást. Megismerteti velük a gimnasztikát és néhány talajtorna-elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű, változatos testnevelési játékokat. Fejleszti testi képességeiket, az ügyesség sokféle formáját, a testi erőt, gyorsaságot, és állóképességet. Az örömmel végzett gyakorlatok és játékok elősegítik a gyerekek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását. A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró-képességének növeléséhez. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében és megóvásában is.
- A testnevelés a mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.
- Óvodánkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, az egész személyiség fejlődését elősegíti azzal, hogy általa megerősödnek a személyiségi tulajdonságok (bátorság,

fegyelmezettség, kitartás), egyben a közösségi élet alakulásához is fontos tulajdonságokat fejleszt (pl.: egymás segítése, együttműködést, stb.).

- A testi nevelés az óvodában a frissítő mozgással és a testneveléssel valósul meg. A mindennapos frissítő mozgás a tízóraizás előtt/után és a délutáni pihenés után valósul meg. Tartalmaz járásokat, futásokat, gimnasztikai gyakorlatokat, de középpontjában a mozgásos játékok állnak.
- A testnevelés anyaga az atlétikai, torna, játék jellegű főgyakorlatokból tevődik össze. A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A testnevelés során alkalmat teremtünk speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítés, gerinctorna). Figyelünk arra, hogy a futásokat, ugrásokat, dobásokat olyan időszakokra tervezzük, amikor a szabadban végezhetjük.
- A változatos eszközök és kéziszer használata öröm a gyermekek számára, emellett fejleszti ügyességüket.
- Megfelelő környezet biztosításával, a balesetvédelmi előírásokat megtartva, valamint erkölcsi neveléssel, a veszélyekre való figyelem felkeltésével segítjük a biztonságos mozgás megvalósulását.
- Mindezek figyelembevételével elérjük, hogy a frissítő mozgás és a testnevelésen végzett mozgások a gyermekek számára sok játékot biztosítsanak, érzelmi feltöltődést, örömet nyújtsanak. Fejlődnek testi képességeik, alakulnak mozgásjártasságaik és mozgáskészségeik, és a pozitív személyiségvonások megalapozódnak, – ami katolikus nevelésünk fontos tényezője.

5.7. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyerekek az őket közvetlenül körülvevő és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

Célja a nemzeti kultúra értékeit védő és ápoló, a környezetéhez alkalmazkodni tudó és azt alakító ember nevelésének megalapozása a természetfeletti és emberi értékek figyelembevételével.

Feladata, hogy tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával keltse fel, illetve tartsa ébren a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, elégítse ki megismerési vágyukat.

- A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismereteket gyűjtünk az őket körülvevő közvetlen és tágabb természeti/teremtett, emberi és tárgyi (épített) környezetből: (óvoda és környéke, család, testünk, érzékszervek, az orvos gyógyító munkája, a közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés, évszakok, időjárás és öltözködés, gyümölcsök, virágok, zöldségfélék, állatok és színek, napszakok, élő-élettelen dolgok), illetve a meglévő ismeretüket mélyítjük és rendezzük.
- Ismerkedünk környezetünkben található kulturális épületekkel, műalkotásokkal, közvetlen környezetünk hagyományaival, szokásaival.
- A környezet átfogó megismerése által az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományokat közvetítjük. Ezáltal megőrizzük mindazt a tudást és tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak.
- Nevelésünkben fontos helyet foglal el a természetvédelem, a környezet óvása, a környezettudatos nevelés is.
- Óvodánk egyházi intézmény. Ez az óvodába lépés első pillanatától megnyilvánul a köszönési módban és a nevelésbe beépített vallásos témákban. Rácsodálkozunk a teremtett világ szépségeire, megfogalmazzuk örömünket, hálánkat.
- Részt veszünk egyházi ünnepeken, ismerkedünk egyházi épülettel, helyiségekkel, eszközökkel, viselkedési szabályokkal.
- Megfigyelő sétákat, kirándulásokat szervezünk, és a természet sarokban történő változásokat is folyamatosan figyelemmel kísérjük.
- Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése:
- Az összefüggések, problémák iránti érdeklődés tevékenységre készíti a gyermekeket. A gondolkodási tevékenységben megnyilvánuló élénk érdeklődés az ismeretek folyamatos bővülését eredményezi, a gondolkodást egyre magasabb szintre juttatja.
- Az óvodában a fejlesztés tartalma az alábbiakat foglalja magába.
 - Ítéletalkotás és mennyiségszemlélet alakítása, segítése.
 - Halmazok képzése, összehasonlítása, tulajdonságaik szerint, azok szétválogatása, bontása, részhalmazokra.
 - Halmazok elemeinek sorba rendezése.
 - Halmazok összemérése, becsléssel, párosítással, másolással.
 - A számfogalom előkészítése, kis számok felismerése, összkép alapján.

- Mennyiségek összemérése, magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság és bőség szerint.
- Sorszámok, tószámok.
- Tapasztalatok a geometria körében (építések, alkotások szabadon és másolással, valamint egy feltétel megadásával)
- Tevékenységek tükörrel.
- Tájékozódás térben.
- Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban.
- A gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva, játékos formában ismertetjük meg őket mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggésekkel, felfedezésekkel, megtapasztalásokkal. Igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, így vezetjük rá őket a logikus gondolkodásra. Engedjük, hogy saját logikájuk szerint próbálkozzanak és átéljék a felfedezés örömét. Szükség esetén azonban segítünk, hogy mindenki eljusson a megoldás élményéhez.
- Az egyéni, a páros és mikrocsoportos feladatmegoldás alkalmával differenciáltan tudunk foglalkozni a gyermekekkel, figyelembe véve az egyéni képességeket, a fejlődési különbségeket. A tevékenység közben megismert fogalmak, kifejezések először passzív
- szókincsükké válnak, később egy részük beépül beszédükbe (irányok, arányok, névutók, kiszámolók, mondókák).
- Segítjük önálló véleményalkotásukat, fejlesztjük döntésképeességüket kortárskapcsolatban és a környezet alakításában.

5.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a cselekvő tapasztalatszerzés. A környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége az óvodában a dolgozók példája. A gyermeki munka tudatos irányítása pedagógiai szervezést, együttműködést igényel, amelyben szükséges a folyamatos, konkrét, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése.

Célunk, hogy megalapozzuk a munka iránti tiszteletüket, az eredmény megbecsülését, a munka fontosságának és hasznosságának értelmét, felébresszük a gyerekekben a dolgozó ember szeretetét. Ezért a gyermekek munkáját fontos nevelési eszköznek tartjuk.

- A gyerekektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. Felelősséggel jár, megfelelő beállítódásra, ismeretekre, készségekre van hozzá szükség. Ehhez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő hely és munkaeszközök, az elegendő idő és munkalehetőség, valamint a nyugodt, békés légkör biztosítása.

- A munkavégzés során az óvodapedagógus irányító és szervező funkcióját óvodáskor végére egyre jobban átveszi a tevékenységre épülő szóbeli közlés. Szükségszerűvé válik a tárgyak, cselekvések, élmények megnevezése, ezáltal bővül a gyermekek szókincse.
- Emellett megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, megismerkednek a munkafolyamat részmozzanataival, azok ajánlott sorrendjével, az elvállalt munka elvégzésének fontosságával.
- Az óvodában a munka elsősorban önkiszolgáló munka, de magában foglalja a közösségért vállalt tevékenységeket és az egyéni megbízatásokat is.
 - Az önkiszolgálás során a gyermekek felnőtt segítségével ismerkednek az egyes használati tárgyak alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok sorrendjével. Ennek hatására az önkiszolgálás készségei gyakorlás útján megszilárdulnak, az önálló munkavégzés szokásai kialakulnak. Óvodáskor végére a gyerekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.
 - Az önkiszolgáló munka tartalmazza az öltözködést, testápolási teendőket, és az étkezéssel kapcsolatos munkálatokat.
 - Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejlesztheti a gyerekek ízlését, önállóságát is. Tevékenység közben az óvodapedagógus irányításával, a testrészek, és ruhadarabok megnevezésével tapasztalatokat szereznek az öltözködés sorrendjéről és arról, hogyan könnyebb annak végrehajtása. Gyakorolják az udvarias kifejezések használatát, (pl.: segítségkérésnél stb.) így gyarapodik szókincsük.
 - Az óvodában ajánlatos a többrétegű öltözködés, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek komfortélményüknek megfelelően le-, illetve magukra vegyenek ruhadarabokat, ruházatuk a szobában és a szabadban egyaránt egészségi állapotukhoz, edzettségükhöz igazodjék, kényelmes legyen.
 - A testápolás a gyerekek egészségének védelmét, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. Óvodánkban épületenként egy mosdó áll a gyermekcsoportok rendelkezésére, ezért időeltolással végezzük a testápolási teendőket. Törekszünk arra, hogy ezek a munkálatok a cselekvésen és beszélgetésen keresztül a felnőttek és gyerekek közötti bensőséges kapcsolatos elmélyítést szolgálják. Ezáltal a gyermekek megtanulják kifejezni szükségleteiket, jelzik kívánságaikat, kéréseiket, így gyarapodik szókincsük.

- A testápolással kapcsolatos feladatok páros jellegűek és intimek a gyermek és a felnőtt között. Testápolási teendők: WC használat, tisztálkodás, fogápolás, hajápolás, zsebkendőhasználat.
- Óvodánkban a gyerekek szükségletük szerint a nap folyamán bármikor kimehetnek WC-re. Ugyanakkor szokás, hogy csoportosan is megyünk a mosdóba étkezések előtt, ebédelés után. A WC kagylók válaszfalal és függönnyel vannak elválasztva, így biztosítható az intimitás. Előfordul, hogy néhány gyermek az óvodában ismeri meg a WC papír és az öblítő berendezés használatát. Ilyen esetekben a felnőttek segítséget nyújtanak.
- Az óvodában a tisztálkodás elsősorban a kéz és az arc tisztántartását jelenti. A gyerekek folyóvízzel, szappannal, szükség szerint körömkefét használva mosnak kezet WC használat után, étkezés előtt, és minden esetben, ha szükséges. Esetenként előfordulhat 1-1 gyermek teljes mosdatása is. A nyári időszakban a gyerekek mezítláb is játszanak a homokban, szaladgálnak. Ilyenkor a játékidő végén a felnőttek segítségével alapos lábmosást is végeznek. Erre a célra külön törölközőt használnak.
- Fontosnak tartjuk, hogy már óvodáskorban megismerkedjenek a gyerekek a fogápolás szükségességével, és lehetőség van ennek gyakorlására is. Kezdetben ebéd után kiöblítik szájukat, később fogkefével mosnak fogat. Ismerkednek a különböző fogkrémek ízével, elsajátítják a fogmosás helyes technikáját, és megismerik a fogápoló felszerelés tisztántartásának módját is.
- A gyermekek az óvodában naponta többször fésülködnek. Mindenki részére külön fésű biztosított. Eleinte felnőtt segítségével, később önállóan végzik ezt a tevékenységet. Tükörben ellenőrzik (munkájuk eredményét), hajviseletüket.
- Óvodánkban papírzsebkendőt használunk, amiket a szülők biztosítanak a gyermekek számára. Ezek minden csoportban elérhető helyen vannak, hogy a gyerekek szükség esetén bármikor hozzáférhessenek. Kiscsoportos kortól folyamatosan sajátítják el az orrfújás helyes technikáját, amiben a gyerekekkel foglalkozó felnőtteknek fontos szerepük van. Arra neveljük őket, hogy a papírzsebkendőt használat után minden esetben a szeméttartóba dobják be.
- Az étkezések során széleskörű lehetőség nyílik arra, hogy az azzal kapcsolatos munkálatokat megismerjék és elsajátítsák.
- Megismerik és gyakorolják az evőeszközök biztonságos szállításának módját, az edények izléses elhelyezését az asztalon (terítő felhelyezése, szalvéta is odakerüljön stb.) és étkezések során gyakorolják az evőeszközök helyes használatának mikéntjét. Egyre önállóbban használják a kést, szednek a tálból, illetve öntenek a kancsóból. Kialakul

náluk az igény, hogy a szalvétát szükség szerint használják az étkezések közben. Fontosnak tartjuk, hogy ügyeljenek az asztal és környéke rendjére.

- Vannak olyan munkafajták, amelyek egyértelműen közösség érdekében végzendők. Ezek speciális akarati és érzelmi nevelésre adnak lehetőséget a nevelés folyamatában (feladattudat, figyelemösszpontosítás...). A gyermekek fejlettsége négy éves kortól teszi lehetővé ezek alkalmazását. A közösen végzett munkában alkalmuk van a gyermekeknek, hogy képességeiknek megfelelő tevékenységet vállaljanak. Az ismétlődő feladatok lehetőséget biztosítanak a pontosabb munkavégzésre.
 - A naposi tevékenység szerteágazó. Elsősorban az étkezéssel kapcsolatos munkákra irányul, de a naposok segítenek a különböző eszközök kiosztásában és összeszedésében és a csoportszoba rendezésében is. Pozitív értékeléssel növeljük munkakedvüket.
 - A naposok folyamatosan megismerik, hogy mely területen milyen feladataik vannak, amiket a felnőttek segítségével és irányításával végeznek. Megismerik, és maguk végzik az étkezéssel kapcsolatos teendőket. Ahol szükséges, segítenek.
 - A csoport életéhez kapcsolódó feladatok egy része időről időre ismétlődik, a többi esetleges. Az ilyen feladatokat a szükségletektől, körülményektől, a munka jellegétől függően a csoport minden tagja, vagy megbízatásként egyes gyerekek teljesítik.
- Alkalomszerű munka a környezet rendjének biztosítása, segítség a felnőtteknek, egymásnak, a kisebbeknek, és egyéb megbízatások.
 - Kezdetben az óvodapedagógussal együtt dolgoznak, miközben beszélgetnek arról, hogy mit hogyan végezhetnek (pl. teremdíszítés, játéksarok díszítése). A gyermekeknek pontosan érteniük kell, hogy mit várnak el tőlük, hogy az teljesíteni tudják. A feladatok adásánál figyelembe vesszük az egyéni fejlettségben mutatkozó nagy eltéréseket. (A térben nehezen tájékozódó gyermeket nem bízunk meg ilyen feladattal.) Ha az egyszerű feladatot már könnyedén, szívesen végzik, akkor lépünk tovább.
 - A teremben és a kertben az évszakoknak megfelelően végeznek különböző tevékenységeket. Csiráztatnak, rügyeztetnek, virágot ültetnek és locsolnak, faleveleket, fűvet gereblyéznek, leszedik a termést, havat lapátolnak, madarakat etetnek.
 - Bekapcsolódunk az Egyházközség rendezvényeibe.

5.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett, természetes és szimulált környezetben szervezeti és időkeretben megvalósuló tevékenység. A

tanulás nemcsak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.

A sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a gondolkodás örömeinek átélésére, a környezetük szépségének felfedezésére. Hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelő képességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.

Az óvodában a gyerekek spontán, önkéntelen módon, tevékenységbe ágyazottan szerzik ismereteiket. A tanulás a gyermekek értelmi képességének és kreativitásának fejlesztését szolgálja.

- Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben valósul meg. Változatos formákban történik. Lehet utánzásos minta és modellkövetés (szokások alakítása), spontán játékos tapasztalatszerzés, a gyermeki kérdésekre-válaszokra épülő ismeretszerzés, az óvodapedagógus által irányított megfigyelés és tapasztalatszerzés, gyakorlati probléma és feladatmegoldás.
- Mint minden területen, a tanulásban is kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása. Figyelmet fordítunk a gyermekek beszédkedvének felébresztésére és fenntartására, a gyermekek meghallgatására, kérdéseik érvényesülésére, valamint arra, hogy azokra az életkoruknak megfelelő, kielégítő választ kapjanak. Így megalapozzuk a világra nyitott, érdeklődő, kérdezni merő, aktív gondolkodású fiatalok nevelését.
- A KPSZTI-ben összeállított segédanyagokat felhasználjuk nevelőmunkánkban.
- A tanulás alapja az óvónő és a gyerekek kölcsönös, egymásra ható közös tevékenysége. A tanulásirányítás a gyerekek folyamatos megfigyelésére épül. Ahhoz, hogy értelmi fejlődésük eredményes legyen, az alábbi általános szempontokat tartjuk szem előtt:
 - Tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
 - A tanulás játékos jellegének megőrzése, a tanulást támogató környezet megteremtése.
 - A gyermekek motiválása, az egyéni adottságok és az optimális terhelhetőség figyelembe vétele.
 - Figyelmet fordítunk a szemléletesség érvényesítésére, a felfedezés lehetőségének biztosítására, a kreativitás erősítésére, a spontán szerzett játékos tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, egymásra épülésére.

- Problémaszituáció elé állítás, megjelenik a kognitív képességek tevékenységbe ágyazott alakítása, a gyermekek kompetenciájának fejlesztése.
- Az önállóság fejlesztése.
- A tanulás tervezésénél fontos követelmény, hogy az újabb tapasztalatok és ismeretek szorosan kapcsolódjanak a már meglévőkhöz. Tartalmuk fokozatosan mélyüljön, bővüljön.
- A változatos (sok magunk által készített), gondolkodásra készítő eszközök biztosításával a kevésbé aktív gyermekek tanulását is igyekszünk elősegíteni. A változatosságot a munkaformák megvalósításánál is kiemelt jelentőségűnek tartjuk. Alkalmazzuk az egyéni, a páros, a mikrocsoportos, a kiscsoportos és a frontális foglalkoztatási formát.
- Törekszünk arra, hogy a tanulás során sokféle módszerrel tartsuk ébren a gyerekek érdeklődését (megfigyeltetés, szemléltetés, magyarázat, gyakorlás, ellenőrzés, személyre szabott pozitív értékelés), és a tevékenységek oldottak, élményszerűek legyenek.
- A nyári hónapokban a gyermekek kedvük szerint énekelnek, mozoghatnak, rajzolhatnak, mintázhatnak, mesét, verset hallgathatnak. Figyelhetik környezetük jelenségeit, eseményeit, beszélgethetnek az őket foglalkoztató kérdésekről.
- A tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés szükséges.
- Tehetségígéretekre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelemmel, egyéni fejlesztést alkalmazva fordulunk a gyermekhez. (Gyakori kérdezősködés, a környezet apró változásaira való felfigyelés, koncentrált figyelem, kiemelkedő emlékezet, képzelőerő és eredetiség)
- Az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel kell, hogy segítse a gyermek tevékenységben megvalósuló tanulását.

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A kisgyermekek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, belép abba az állapotba, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Feladatok:

- A rugalmas iskolakezdéshez figyelembe kell venni az életkoron túl az egyéni fejlettségi szintet;
- Az iskolakezdéshez testi, lelki és szociális értettség szükséges, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges az eredményes iskolai munkához.

- **A testi fejlettség szintje** (alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség),
- **A lelki képességek szintje** (lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait, a tanuláshoz szükséges képességek fejlettsége, szándékos bevézés és figyelem megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről),
- **A szociális képességek szintje** (szociális érettség, elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés, alkalmazkodóképesség, feladattudat kialakulóban, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte),
- **Iskolába lépés idejére** megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem. Fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés. Megnö a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Kialakul az együttműködés, a csoportmunka.
- Jellemzi őket a helyes szokások ismerete és megléte, a szabálykövető magatartás.
- Képesek a kapcsolatteremtésre, a kapcsolattartásra, kommunikációjuk megfelelő.
- öt éves kortól (2014. szeptember 1-től 3 éves kortól) kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata, a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka szükséges;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az iskolaérettség kritériumai:

	Iskolaérett	Iskola éretlen
Testi és mozgásfejlettség	1. Fejlett testalkat 2. Ép érzékszervek 3. Összerendezett mozgás 4. Kialakult finommozgások	1. Gyenge testalkat 2. Hallás-, látászavar 3. Fokozott mozgásbeli ügyetlenség 4. A finommozgások kialakulatlansága, a kéz ügyetlensége

		<ul style="list-style-type: none"> 5. Fáradékonyság 6. Túlmozgékony 7. Kialakulatlan lateralitás, irányvesztés
Beszédfejltség	<ul style="list-style-type: none"> 1. Alakilag, tartalmilag értelmes beszéd 2. Megfelelő szókincs, jó kifejezőképesség 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Beszédhibák 2. Tartalmilag elmaradt beszéd, szegényes szókincs, gyenge kifejezőképesség
Értelmi fejlettség	<ul style="list-style-type: none"> 1. Megfelelő ismeretek 2. Érdeklődés, kíváncsiság 3. Érett gondolkodás, jó emlékezet, amelyet már nem csak az érzelem irányít 4. Jó analízis – szintetizáló képesség 5. Probléma megoldási készség, lényeglátás 6. Analógiás gondolkodási készség 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ismerethiány, érdeklődés hiány 2. Infantilis gondolkodás, amely az érzelmeknek alávetett, az emlékezet is esetleges 3. Probléma megoldási éretlenség 4. Analízis – szintetizáló képtelenség 5. A fogalmi gondolkodás kialakulatlansága 6. Helyzetfelismerésre önállóan nem képes, megfigyelése nem tervszerű
Szociális érettség, ill. éretlenség	<ul style="list-style-type: none"> 1. Tágabb gyermekközösséghez tud alkalmazkodni 2. Életkorának megfelelő önállóság, önkiszolgálás 3. Feladattudat, feladattartás, munkaérettség 4. Szabályok betartása 5. Értékek elfogadása 6. Megfelelő magatartás 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Képtelen a családtól való elszakadásra 2. Képtelen közösséghez alkalmazkodni, önállótlan 3. A feladatot abbahagyja, nem érdekli 4. A szabályokat nem érti 5. Egocentrizmus a közösséggel szemben 6. Képtelen a célt előrevetíteni
Érzelmi, akarati érettség, illetve éretlenség	<ul style="list-style-type: none"> 1. Megfelelő önuralom 2. Kiegyensúlyozott érzelem 3. Képes elviselni, hogy nem mindig éri sikerélmény 4. Tudatos figyelem, kitartás 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Önuralom hiánya 2. labilis érzelem, sírós, agresszív, gátolt, félnék 3. Kudarccal elviselésének képtelensége 4. Figyelme elkalandozik 5. Fokozott játékos

Vers, mese

- Ismernek kiszámolókat, tréfás mondókákat, verseket és meséket. A folytatásos mesék, verses-mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásuk közé tartozik.
- Az adventi időben betlehemes játékot játszanak.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a velük történt dolgokat beleviszik játékukba.
- Képekről történeteket találnak ki, amiket elmesélnek. Mesét költenek.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- Elképzeléseik alapján a megfigyelések felhasználásával tudnak formákat mintázni. Forma ábrázolásuk változatos. Önállóan díszítenek.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák (haj, ruha, stb.). Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Festés során a vékony ecsetet is használják, próbálkoznak a kívánt szín kikeverésével.
- Különböző anyagokból nagy kedvvel készítenek nyomatokat, festék használatával.
- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek, amiket alkalmaznak (építmény lefedése, egyensúlyának megteremtése).
- Használják a mozaikkép, kollázs, montázs, textilkép és terménykép készítést, hímzést, szövést.
- Bonyolultabb formák hajtogatására is képesek. Esztétikusan díszítenek.
- Szívesen készítenek bábokat, amelyeket játékuk során felhasználnak (zacskóbáb, síkbáb, stb.).
- Lehetőség szerint kiállításra is ellátogatnak.
- Több alkalommal beszélgetnek műalkotásokról.
- A közös munkák értékelése során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.

Ének, zene, énekes játék

- A megismert mondókákat, népi gyermekjátékdalokat, műdalokat, a megismert vallásos énekeket önállóan énekelik a gyerekek. Önállóan is el tudják kezdeni az éneklést, megfelelő tempóban és tisztán énekelnek.

- Képesek egyénileg is a dallam és ritmusmotívumok visszaéneklésére. Térben mutatják az ismert dallamokat (lassú tempóban motívumok dallamvonalát mutatják).
- Különbséget tesznek a halk-hangos, gyors-lassú fogalompárok között, ezeket összekapcsolják, és együtt gyakorolják.
- Ismert dallamot felismernek kezdő, vagy belső motívumról. Képesek folyamatos tempóban dallamot bújtatni, rövidebb vagy hosszabb egységekkel.
- Örömmel játszanak visszhangjátékot csoportosan és egyénileg is, ismert motívumok és kitalált szövegek alkalmazásával.
- Felismernek sokféle zörejangot, zenei hangot, társaik hangját. Érzékelik a hang irányát, távolságát.
- Különbséget tesznek az egyenletes lüktetés és a dalritmus között, próbálkoznak ezek hangoztatásával, összekapcsolásával. Felismernek ritmusról ismert dalokat. Önállóan is képesek a gyors-lassú tempó érzékeltetésére.
- Képesek esztétikus, együtemű mozgásra, különböző térformák felvételével. Ismernek egyszerű táncmozdulatokat.
- Egyénileg, a dalokhoz alkalmazkodva, változatosan használják az ismert hangszereket. Kiemelik a motívumokat tapssal, járással, játékos mozdulatokkal.
- Zenei alkotókedvük fokozódik. Ismert mondókára, kitalált szövegre, kérdés-feleletre dallamot költenek.
- Képesek érdeklődéssel, figyelemmel hallgatni hosszabb énekes vagy hangszeres előadást.

Külső (teremtett) világ tevékeny megismerése

- Tudják lakásuk pontos címét, szüleik foglalkozását.
- Mélyül vallási ismeretük, ismerik lelki vezetőjük, plébánosuk nevét. Biztonságosan tájékozódnak a templomban. Ismerik néhány kellék rendeltetését. Ismerik az ünneplés, megemlékezés méltó módját.
- Ismereteik vannak testük felépítéséről, érzékszerveik funkciójáról, igényesek testük tisztaságára.
- Fel tudják sorolni az évszakokat, felidézik az évszakok legszembetűnőbb jegyeit. Felismerik a napszakokat: a reggelt, a délelőttöt, a delet, délutánt, estét, éjszakát. Képesek ezekhez ismétlődő tevékenységeket társítani. Ismerkednek a hét napjaival, a hónapok nevével.

- Alkalmazzák a növény szót. Tudják, hogy a fa, bokor, virág, fű, zöldségfélék növények. Tapasztalatokat szereznek arról, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Hallanak a gyógynövények hasznosságáról.
- Az ismert állatokat környezetük és hasznosságuk szerint csoportosítják.
- Ismereteik vannak a környezettudatos magatartásról (energia spórolás, környezetvédelem, környezetbarát energiák, stb.).
- Egyre önállóbbak a gyalogos közlekedésben. Csoportosítani tudják a szárazföldi, vízi és légi közlekedési eszközöket, ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény rendeltetését (plébánia, templom, iskola, posta, pékség, könyvtár, kultúrház, stb.)
- Felismerik és megnevezik a környezetük színeinek sötét és világos változatait. A gyakran használt tárgyak színeit emlékezetből felidézik.
- A gyerekek képesek arra, hogy az óvónő kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék.
- Válogatnak, és sorba rendeznek előre meghatározott szempontú és önálló elképzelés szerint. Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb, rövidebb, legrövidebb, stb.). Önállóan képesek mennyiségek összemérésére alkalmi egységekkel. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással. Értik és alkalmazzák a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát.
- Ismerik a számok sorrendjét 10-20-ig. Biztosan számlálnak 10-es számkörben. Kirakással, rajzolással képesek meghatározott számkörben darabszámokat megjeleníteni.
- Szívesen játszanak logikai játékokat.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetű, egyszerű alakú tárgyakat. Másolással képesek létrehozni színben, nagyságban és formában eltérő térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Geometriai alakzatokat térben és síkban egyaránt válogatnak, szívesen játszanak tükörrel, ismerik a tükörkép fogalmát. Értik és követni tudják az irányokat (jobbra, balra) illetve a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között).

Mozgás

- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezetté, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Cselekvőképességük gyors, kitartóak a mozgásban. Fejlődik tér- és időtájékozódó képességük, szeretik és igénylik a mozgást.
- Egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával. Megértik az egyszerű vezényszavakat.

- A természetes járást ütemes járással változtatják. Állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak. Egyensúlyoznak padmerevítő gerendán. Szívesen végeznek függőgyakorlatokat. Néhány lépés nekifutással egyszerű akadályok átugrására képesek, ugrásukat a talajéréskor fékezni tudják.
- Különböző kiinduló helyzetekből indítva gyakorolják a gurulóátfordulást. Hossztengely körüli gurulást végeznek, eszközzel és párban is.
- Kislabdát hajítanak távolba, labdát vezetnek, a kézi szereket biztonsággal használják.

7. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyermek- és ifjúságvédelem célja: prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

Az óvodás gyermek családi helyzetének évenkénti felméréséhez szükséges szempontok:

- Az óvodások száma összesen
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű) száma,
- Ebből a veszélyeztetettek száma
- Három, vagy több gyermekes családban élők száma
- Lehetőség szerint pályázatok segítségével pl.: IPR pályázat a HH, HHH gyermekek szociális hátrányainak csökkentése
- Az IPR pályázat végrehajtásába az óvodai dolgozók bevonása (menedzsment létrehozása)

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- Családi környezet
 - nevelési hiányosságok,
 - rossz lakásviszonyok,
 - egészségügyi okok,
 - anyagi okok,
 - megromlott családi kapcsolatok,
 - a gyermeki személyiségben rejlő okok,
 - bűnöző családi helyzet.

- Családon kívüli környezet
 - munkanélküliség,
 - változó párkapcsolatok,
 - lakhatási problémák, hajléktalanok, életvitel az utcán történik,
 - kéregetésre kényszerítés,
 - pszichiátriai kezelés,
 - italozó életmód,
 - kábítószeresítés.
- Az ismeretek birtokában a szükséges lépések megtétele, balesetvédelem.
- Gyermekvédelmi felelős segíti az óvodapedagógusok körültekintő gyermekvédelmi munkáját, baleset-megelőzését. Munkáját megbízás alapján végzi.
- Évente kötelező a gyermekvédelmi program elkészítése, a gyermekvédelmi ismeretek karbantartása, bővítése.
- Rendszeres konzultáció az óvodapedagógusokkal, az intézményvezetővel.
- Családlátogatások szervezése.
- A Gyermekvédelmi Törvény szellemében az óvodapedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermek,- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.
- Biztosítjuk a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek fölzárkóztatását.
- A pedagógus figyel a családban jelentkező problémákra. Ha szükséges, jelzi az óvodai gyermekvédelmi felelősnek. Amennyiben óvodai eszközökkel nem tudnak segítséget nyújtani, a gyermekvédelmi felelős kötelessége a Gyermekjóléti Szolgálatot értesíteni.
- Az óvoda épületében mindenki számára jól látható helyen ki van függesztve a gyermekvédelmi felelős neve, és az, hogy hol, és mikor érhető el. Annak érdekében, hogy a gyermekvédelmi felelős minél eredményesebben végezhesse a munkáját, időszakonkénti szakmai továbbképzésen vesz részt.

8. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE ESETÉN MEGFOGALMAZANDÓK A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYBŐL EREDŐ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSÉT SZOLGÁLÓ SPECIÁLIS FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A különleges gondozást, nevelést, fejlesztést igénylő gyermekek ellátását nagyfokú etikai felelősséggel, türelemmel, felkészültséggel, valamint külső szakemberek bevonásával valósítjuk meg. Nevelési munkánkat a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve segíti.

Különleges, speciális ellátást igényelnek:

- a) A nehezen nevelhető vagy szociálisan inadaptált gyermekek
- b) A fogyatékos gyermekek
- c) A más fogyatékos gyermekek
- d) Átmenetileg vagy tartósan beteg gyermekek

a) A nehezen nevelhető vagy beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek esetében a korrekciót, kompenzálást az eredményes nevelési eljárásrendszerek szolgálják. Eredményes nevelésünk érdekében a szülőkből, pszichológusból és óvónőkből álló munkacsoportokat hozunk létre.

b) A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését törvény szabja meg. Óvodai felvételükről szakértői bizottság javaslata alapján döntünk. A fogyatékoság típusának megfelelő szakembert óvodánk biztosítja, segítsége nélkül a kívánt fejlesztő hatás nem jöhet létre, a gyermek integrációs nevelését nem tudjuk vállalni.

Óvodában sikerrel fejleszthetők az egészséges óvodás gyerekek mellett:

- az enyhe mozgáskorlátozott gyermekek,
- az enyhe látási fogyatékos gyermekek,
- az enyhe hallássérült gyermekek,
- az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek,
- az enyhe beszéd fogyatékos gyerekek bizonyos típusai.

Óvodánkban felvételt nyerhet az a **mozgáskorlátozott** gyermek, aki:

- önállóan síkon járni képes, gyógyászati segédeszköz igénybevételével, vagy anélkül,
- ép értelmű, székletét, vizeletét tartja,
- darabos ételt önállóan vagy időnkénti segítséggel elfogyaszt.

A mozgáskorrekciót szomatopedagógus (mozgásfejlesztő), gyógytornász vagy gyógy-testnevelő a gyermek sérüléséhez igazítottan végzi.

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása. Biztosítani kell számukra az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás és étletteret, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

A **látási fogyatékos** gyerekekkel az óvodai nevelési feladatok megvalósításával együtt speciális feladatokat is meg kell oldani. A speciális feladatokat korrekációs foglalkozások keretében tiflopedagógus (látásfejlesztő) végzi egyéni, illetve csoportos foglalkozások keretei között az óvónők bevonásával.

Az óvónő feladata a tárgyak, jelenségek megfigyelésére való nevelés, a látás és kézmozgás koordinációjának javítása játékos gyakorlatokkal, a finommozgás, kézügyesség fejlesztését szolgáló tevékenységek beiktatásával. Amennyiben szükséges a gyermekek gyógy-testnevelési foglalkozáson is részt vesznek.

Minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a közös játékban részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti bátor szereplést, mert e tevékenységeket a látási kontroll hiányosságai akadályozzák.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindig figyelembe kell venni a látás sérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel a szembetegségekre.

A **hallássérült** gyermek a hallókkal való eredményes együtt nevelésének kulcskérdése a beszéd és a gondolkodás fejlesztése. Az egyéni anyanyelvi fejlesztésüket szurdologopédus (hallásfejlesztő) alapozza meg. Az óvónő szoros együttműködéssel segíti a tiszta artikuláció fenntartását, a kiejtés automatizálását, szókincsük, verbális gondolkodásuk fejlesztését. Az óvónőnek ismernie kell az audiogramot.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata-a korai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés

időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van, ami nagymértékben függ a hallás állapottól, a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől.

A nagyothalló gyermek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szinaptikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermek különböző mértékben közelíti meg a halló társai nyelvi teljesítményét.

Óvodánkban az **értelmi fogyatékos** gyermekek szükségleteik szerint, folyamatos gyógypedagógiai megsegítéséről gondoskodunk. A nevelés során a spontán tanulást a társakkal történő együttműködést a kommunikáció fejlődését segítjük, számtalan élmény és minta alapján.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a kortárs csoportban megél.

A **beszéd fogyatékos** gyermekek speciális fejlesztését logopédus végzi. Az óvónő feladata az anyanyelvi nevelés, a kommunikáció, beszédészlelés, beszédmegértés, fejlesztése, szókincsbővítés a tiszta artikuláció automatizálásának segítése, a szülővel, logopédussal való szoros együttműködés.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat tartalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során, az anyanyelvi nevelés, mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését, speciális terápiák alkalmazásával.(diszlexia prevenció, diszkalkulia prevenció, grafomotoros fejlesztés)

- c) Más fogyatékos gyermekek fejlesztését szakértői bizottság javaslata alapján, fejlesztőpedagógus közreműködésével, felzárkóztató program szerint egyéni és

csoportos foglalkozásokon végezzük. Elengedhetetlen a szülőkkal való partneri kapcsolat kialakítása.

- d) Átmenetileg vagy tartósan beteg gyermek óvodai neveléséhez betegségtől függően megkeressük a települési és egyéb segítséget, mint pl. a speciális étkeztetés, orvosi felügyelet, kezelés, stb. A gyermek ellátását orvosi igazolással, szakvélemény alapján végezzük.

Hitünk szerint az integrációs óvodai nevelés jótékony hatású a különleges gondoskodást igénylő gyermekeknek, nem csak a fejlesztésük, hanem a szocializációs fejlődésük szempontjából, valamint az ép gyerekek személyiségfejlődésének szempontjából is.

A speciális megsegítés igénylő gyermekek integrálásának feltételei:

- a) Sajátos nevelési igényű (enyhe testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos) gyermekek esetében:
- Szakértői javaslat, amely az integrációs megoldási formát, a heti fejlesztés időtartamát tartalmazza.
 - Speciális fejlesztési terv.
 - Gyógypedagógus, aki a szakértői javaslat alapján elkészíti a gyermek fejlesztési tervét, amely alapján a fejlesztést végzi, konzultál az óvodapedagógussal, szülővel.
 - Egyéni fejlesztési napló.
 - Kontroll mérések végzését a szakértői bizottságoktól kéri az óvoda.
- b) Más fogyatékos (tanulási zavar veszélyeztetett, hiperaktív) gyermekek esetében:
- Szakértői javaslat, amely a fejlesztés területeit és heti óraszámát tartalmazza.
 - Egyéni fejlesztési terv.
 - Gyógypedagógus, aki a szakértői javaslat alapján elkészíti a gyermek fejlesztési tervét, amely alapján a fejlesztést végzi, konzultál az óvodapedagógussal, szülővel.
 - Egyéni fejlesztési napló.
 - A kontroll mérések végzését a szakértői bizottságoktól kéri az óvoda.

9. SZOLGÁLTATÁSAINK

Imrehegy

Gyógy-testnevelés

Az óvodaorvos javaslata és a szülők kérése alapján heti egy alkalommal jelenleg pályázati forrásból valósul meg.

Tázlár

Néptánc

Szülői igény és kérés alapján a középső- és nagycsoportos gyermekeknek szervezzük a szolgáltatást. Heti 1 alkalommal délelőtt, amelyet ilyen irányú végzettséggel rendelkező óvodapedagógus tart.

Dokumentumai:

- Ütemterv év elején
- Éves beszámoló.

10. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A pedagógiai program érvényességi ideje:

11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A programot a nevelőtestület (%) elfogadta

Dátum:

Aláírás:

Jegyzőkönyv a/2013. számon.

Jóváhagyta:

Fenntartó:

Dátum:

Aláírás:

TARTALOMJEGYZÉK

JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE	3
AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI	5
MŰKÖDÉSI ENGEDÉLY	5
1. BEVEZETÉS	5
1.1. A katolikus közoktatási intézmények küldetése	5
1.2. Az Egyház nevelésre irányuló alapelvei	7
1.3. A katolikus óvodák pedagógiai programjának elkészítésekor figyelembe kell venni	8
1.4. Az óvoda helyi nevelési alapelveinek, célkitűzéseinek megfogalmazása	8
2. KATOLIKUS GYERMEKKÉP, KATOLIKUS ÓVODAKÉP	8
2.1. Katolikus gyermekkép	8
2.2. Katolikus óvodakép	9
3. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	10
3.1. A hitre nevelés erősítése	10
3.2. Az egészséges életmód alakítása	11
3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása	11
3.4. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	13
4. A KATOLIKUS ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	13
4.1. Személyi feltételek	13
4.2. Tárgyi feltételek	14
4.3. Az óvodai élet megszervezése	14
Javaslat az óvodai csoportok napirendjére	15
A tevékenységek javasolt szervezeti formái	16
4.4. Az óvoda kapcsolatai	16

5. A KATOLIKUS ÓVODA TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	17
5.1. Hitre nevelés	18
5.2. Játék	19
5.3. Verselés, mesélés	20
5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	21
5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	21
5.6. Mozgás	22
5.7. A külső világ tevékeny megismerése	22
5.8. Munka jellegű tevékenységek	24
5.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	24
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	25
7. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	26
8. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE ESETÉN MEGFOGALMAZANDÓK A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYBŐL EREDŐ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSÉT SZOLGÁLÓ SPECIÁLIS FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK	27
9. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉSBEN RÉSZT VEVŐ ÓVODA ESETÉN A NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK	27
10. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK	27
11. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	28
12. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	28